

ГАДААДЫН ИРГЭН, ХАРЬАТЫН ГАЗАР

2024

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИКИЙН ЭМХЭТГЭЛ

2025 он

Хянасан: 3.Өнөрсайхан
Б.Нямцэцэг
Эмхэтгэсэн: Б.Цогбаясгалан

© Хэвлэн олшруулахыг хориглоно.

УДИРТГАЛ

Энэхүү статистик эмхэтгэл нь байгууллагын даргын 2021 оны А/173 дугаар тушаалаар баталсан “Гадаадын иргэн, харьяатын газрын статистик мэдээллийн санг бүрдүүлэх, хөтлөх, ашиглах журам”-ыг үндэслэн статистик мэдээлэл нийлүүлэгч нэгжүүдээс ирүүлсэн мэдээлэлд тулгуурлан Гадаадын иргэн, харьяатын газрын 2024 оны үйл ажиллагааны нэгтгэл болно.

Эрдэмтэн, судлаачид, их сургуулийн багш, оюутнууд болон бусад сонирхогчид эх сурвалж болгох, байгууллагын албан хаагчид албан хэрэгцээнд ашиглах боломжтой.

АГУУЛГА

1. Монгол Улсын виз	6
1.1. Монгол Улсын виз	6
1.2. Цахим виз	7
1.3. Монгол Улсын визийн зөвшөөрөл	8
2. Гадаадын иргэн Монгол Улсад оршин суух	10
2.1. Түр ирэгч	10
2.2. Албан болон хувийн хэргээр оршин суугч	11
2.3. Албан хэргээр оршин суугч	14
2.4. Хувийн хэргээр оршин суугч	16
2.5. Хөрөнгө оруулах хэлбэрээр оршин суугч	21
2.6. Хөдөлмөр эрхлэх хэлбэрээр оршин суугч	22
2.7. Суралцах хэлбэрээр оршин суугч	28
2.8. Гэр бүлийн шалтгаанаар оршин суугч	31
2.9. Цагаачлах хэлбэрээр оршин суугч	36
2.10. Хувийн бусад зорилгоор оршин суугч	36
2.11. Шашны үйл ажиллагаа эрхлэх хэлбэрээр оршин суугч	38
2.12. Оршин суух зөвшөөрөл олголт, сунгалт, хасалт	38
3. Иргэний харьяалал	41
3.1. Монгол Улсын харьяат болох	41
3.2. Монгол Улсын харьяатаас гарах	42
3.3. Монгол Улсын иргэний харьяаллаа сэргээн тогтоолгох	42
4. Гадаадын иргэнд үрчлэгдсэн Монгол Улсын харьяат хүүхэд	44
5. Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар	47
6. Зөрчил шалган шийдвэрлэлт	49
6.1. Торгох шийтгэл	49
6.2. Хяналт шалгалт	62
6.3. Хориг арга хэмжээ	63
7. Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсын хил нэвтрэлт	74
8. Улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлого	76

2024 ИНФОГРАФИК

Виз

12898
Виз олголт

92931
Цахим виз олголт

3929
Виз сунгалт

Монгол Улсад оршин суугч гадаадын иргэн

633
Албан хэргээр

31268
Хувийн хэргээр

216
Түр ирэгч

Визийн зөвшөөрөл

45087
1 удаа зорчих

1041
2 удаа зорчих

2716
Олон удаа зорчих

Иргэний харьяалал

284
Харьяатаас гарсан

3
Харьяат болсон

2
Сэргээн тогтоолгосон

0
Хүүхэд үрчлэлт

85
Олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллага

1 | МОНГОЛ УЛСЫН ВИЗ

Монгол Улсын виз гэж эрх бүхий байгууллагаас олгосон Монгол Улсын хилээр нэвтрэх, Монгол Улсад тодорхой хугацаанд байх зөвшөөрлийг хэлнэ, виз нь орох, дамжин өнгөрөх зориулалттай, Монгол Улсын хилээр нэвтрэх зорилгыг агуулсан ангилалтай, нэг, хоёр, олон удаагийн гэсэн төрөлтэй байна.

1.1. МОНГОЛ УЛСЫН ВИЗ

Виз олгох байгууллага нь Монгол Улсын хууль тогтоомж болон виз олгох журмын дагуу зохих ангиллын визийг олгох, олгохоос татгалзах, ангиллыг өөрчлөх, хугацааг сунгах, хүчингүй болгох бүрэн эрхийг хэрэгжүүлдэг.

Хүснэгт 1. Виз олголт, төрлөөр

	Виз олголт	2022 он	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Нийт олгосон виз	4 465	9 492	12 898	▲35.9
	1.1. Орох виз олголт	4 456	9 445	12 689	▲34.3
	- Нэг удаа	4 206	8 509	11 174	▲31.3
	- Хоёр удаа	17	272	488	▲79.4
	- Олон удаа	233	664	1 027	▲54.7
	1.2. Дамжин өнгөрөх виз олголт	9	47	209	▲344.7
	- Нэг удаа	7	44	209	▲375.0
	- Хоёр удаа		3		▼100.0
	- Олон удаа	2			0.0
2	Визийн шилжүүлэг	16	17	22	▲29.4
3	Визийн ангилал өөрчлөх				0.0

Монгол Улсын 2024 оны виз олголт 2022 онтой харьцуулахад 8,433 (189%), 2023 онтой харьцуулахад 3,406 (35.9%)-иар өссөн байна.

График 1. Виз олголт

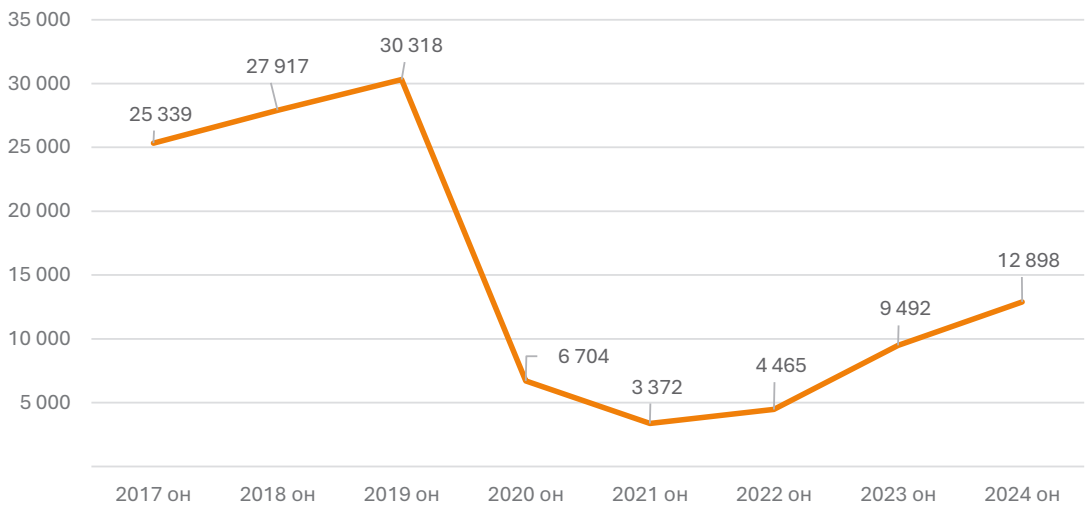
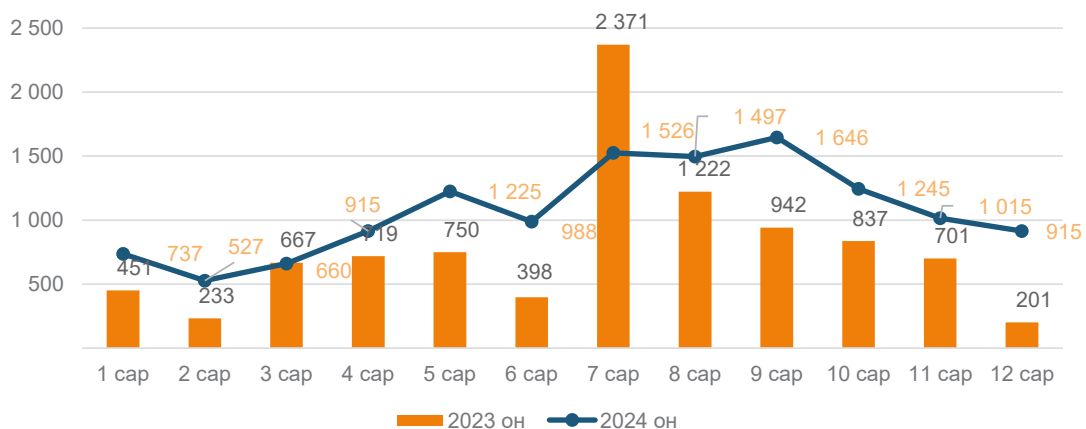

График 2. Виз олголт, сараар

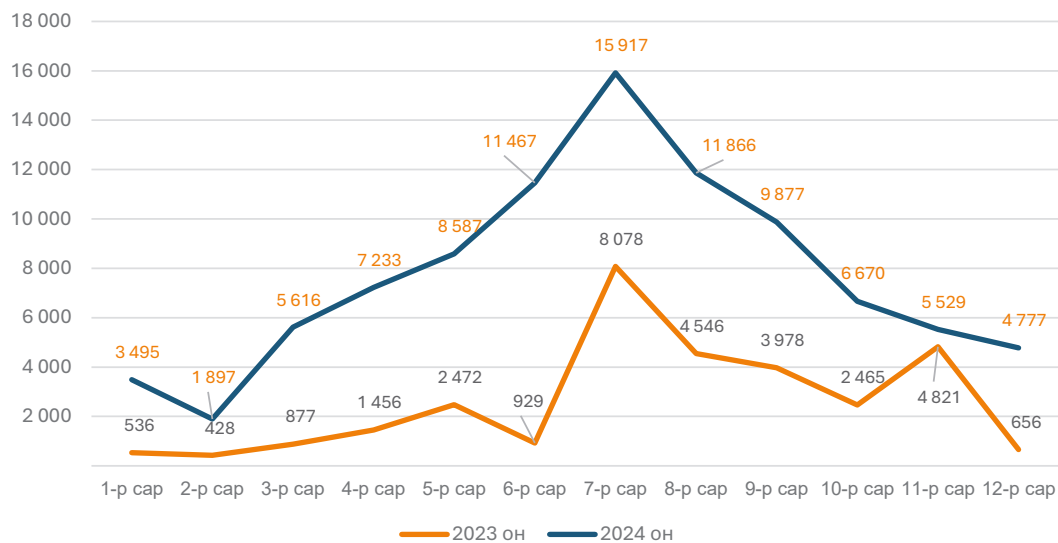
1.2. ЦАХИМ ВИЗ

Цахим виз гэж гадаадын иргэнд цахим хэлбэрээр Монгол Улсын виз олгосныг нотлох цахим болон хэвлэмэл баримтыг хэлнэ. 2024 онд нийт 92,931 цахим виз олгосон нь өмнөх оноос 61,689 (197.4%)-иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Монгол Улсын Засгийн газрын 2021 оны 192 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын виз олгох журам”-д Засгийн газрын 2024 оны 03 дугаар сарын 13-ны өдрийн 107 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт оруулж, цахимаар 4 ангиллын виз олгож байсныг бүх ангилал болгож нэмэгдүүлсэн.

Хүснэгт 2. Цахим виз олголт

Цахим виз олголт	2022 он	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Олгосон цахим визийн тоо	7 551	31 242	92 931	▲ 197.46

График 3. Цахим виз олголт, сараар

Цахим виз олголтыг 2023 онтой харьцуулахад илүү өндөр үзүүлэлтэй байгаа нь сар бүр дундажаар 4.6 дахин их олголт хийгдсэн нь 2024 онд 197.46%-иар өсөхөд нөлөөлсөн байна.

1.3. МОНГОЛ УЛСЫН ВИЗИЙН ЗӨВШӨӨРӨЛ

Визийн зөвшөөрөл гэж гадаадын иргэний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, эсхүл гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас Монгол Улсаас хилийн чанадад суугаа Дипломат төлөөлөгчийн газарт гадаадын иргэнд виз олгохыг зөвшөөрч олгосон баримт бичгийг хэлнэ.

Хүснэгт 3. Визийн зөвшөөрөл, төрлөөр

Визийн зөвшөөрөл	2022 он	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Орох визийн зөвшөөрөл	17 384	44 830	48 844	▲9.0
- Нэг удаа	16 348	42 036	45 087	▲7.3
- Хоёр удаа	151	615	1 041	▲69.3
- Олон удаа	885	2 179	2 716	▲24.6
Дамжин өнгөрөх визийн зөвшөөрөл	1	1		▼100.0
- Нэг удаа	1	1		▼100.0
- Хоёр удаа				0.0
- Олон удаа				0.0
Нийт	17 385	44 831	48 844	▼9.0

Хүснэгт 4. Визийн зөвшөөрөл, төрлөөр, газраар

Хилийн чанадад (ГХЯ)			Хилийн боомтод					
Орох			Орох			Дамжин		
Нэг удаагийн /Single entry/	Хоёр удаагийн /Double entry/	Олон удаагийн /Multiple-entry/	Нэг удаагийн /Single entry/	Хоёр удаагийн /Double entry/	Олон удаагийн /Multiple-entry/	Нэг удаагийн /Single entry/	Хоёр удаагийн /Double entry/	Олон удаагийн /Multiple-entry/
35 110	875	2 082	9 977	166	634	0	0	0
38 067			10 777					
48 844								

Визийн зөвшөөрөл олголт 2023 онтой харьцуулахад Хилийн чанадад (ГХЯ) 3,855 (11.2%), Хилийн боомтод 158 (1.4%)-аар тус тус өссөн байна.

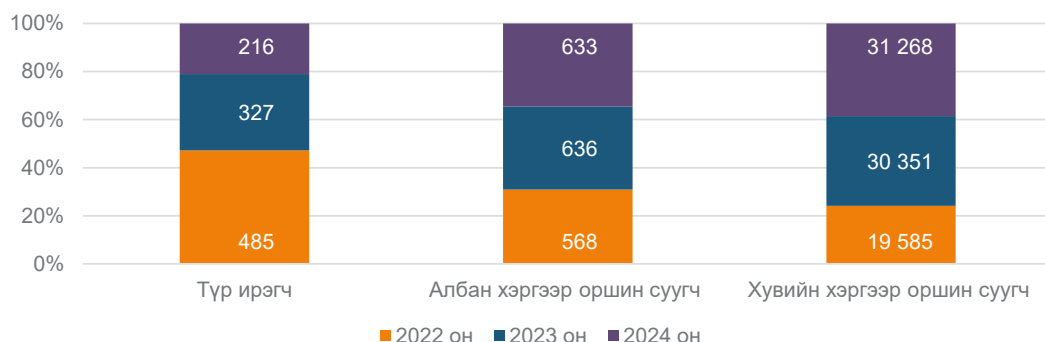
2 | ГАДААДЫН ИРГЭН МОНГОЛ УЛСАД ОРШИН СУУХ

Гадаадын иргэн гэж Монгол Улсын иргэний харьяалалгүй бөгөөд гадаад улсын иргэний харьяалалтай хүнийг ойлгоно.

Хүснэгт 5. Монгол Улсад оршин суугч гадаадын иргэн, хэлбэрээр

Оршин суух	2022 он	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Түр ирэгч	485	327	216	▼33.9
Албан хэргээр оршин суугч	568	636	633	▼0.47
Хувийн хэргээр оршин суугч	19 585	30 351	31 268	▲3.02
Нийт	20 638	31 314	31 901	▲1.87

График 4. Монгол Улсад оршин суугч гадаадын иргэн, хэлбэрээр

2.1. ТҮР ИРЭГЧ

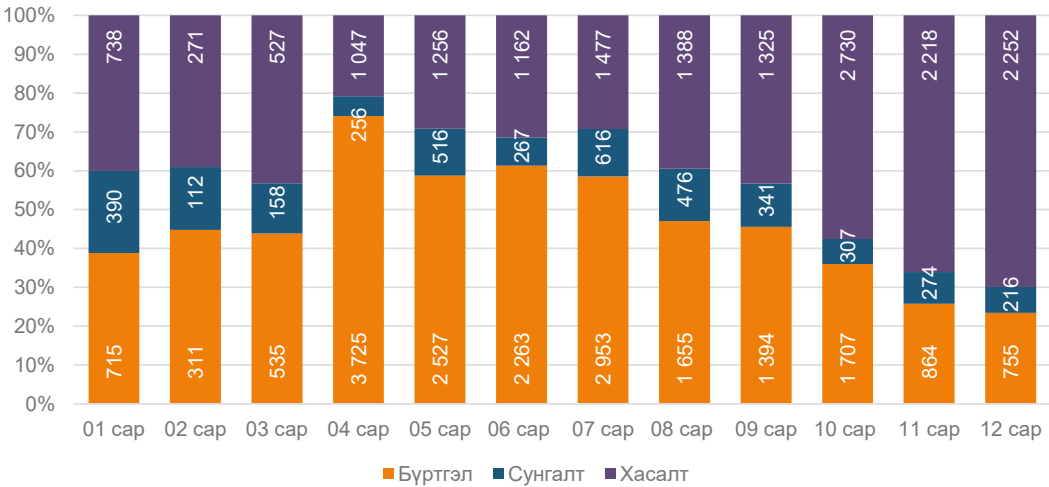
Түр ирэгч гэж Монгол Улсад 90 хүртэл хоногийн хугацаагаар ирсэн гадаадын иргэнийг хэлнэ.

Визийн ангилал	
K1	Ажил хэргийн шугамаар ирэх гадаадын иргэн
K2	Жуулчлах зорилгоор ирэх гадаадын иргэн
K3	Хил орчмын жуулчин
K4	Соёл урлаг, спортын тэмцээн уралдаан, арга хэмжээнд оролцох, кино, контент бүтээхээр ирэх гадаадын иргэн
K5	Импортын ачаа болон зорчигч тээвэрлэх гадаадын иргэн

K6	Дамжин өнгөрөх гадаадын иргэн
K7	Монгол Улсын олон улсын гэрээгээр тохиролцсоны дагуу харилцан адил нөхцөлөөр хөдөлмөр эрхлэх боломж бүхий богино хугацааны жуулчлалын хөтөлбөрт хамрагдан ирэх гадаадын иргэн
K8	Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авахаар ирэх гадаадын иргэн

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар нийт 19,404 гадаадын иргэн түр ирэгчээр бүртгүүлж, 3,929 гадаадын иргэн сунгалт хийлгэж, 16,391 гадаадын иргэн хасалт хийлгэсэн байна.

График 5. Монгол Улсад түр ирэгч гадаадын иргэн, сараар

2.2. АЛБАН БОЛОН ХУВИЙН ХЭРГЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад албан болон хувийн хэргээр оршин суух зөвшөөрөл авах хүсэлтийг гадаадын иргэн тус улсын хил нэвтэрсэн өдрөөс хойш 21 хоногийн дотор гаргана.

Хүснэгт 6. Албан болон хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, улсаар

Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Австрали	364	254	▼30.2
2	Америк	2 210	1 506	▼31.9
3	Вьетнам	864	497	▼42.5
4	Герман	269	246	▼8.6
5	Их Британи	247	218	▼11.7
6	Казахстан	546	560	▲2.6
7	Орос	5 045	4 480	▼11.2
8	Өмнөд Африк	198	112	▼43.4
9	Өмнөд Солонгос	1 816	1 765	▼2.8
10	Турк	439	193	▼56.0
11	Филиппин	383	567	▲48.0
12	Хятад	15 346	17 173	▲11.9

13	Энэтхэг	1 109	1 695	▲52.8
14	Япон	542	483	▼10.9
15	Бусад улс	1 609	2 152	▲33.7
Нийт		30 987	31 901	▲2.9

График 6. Албан болон хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, улсаар

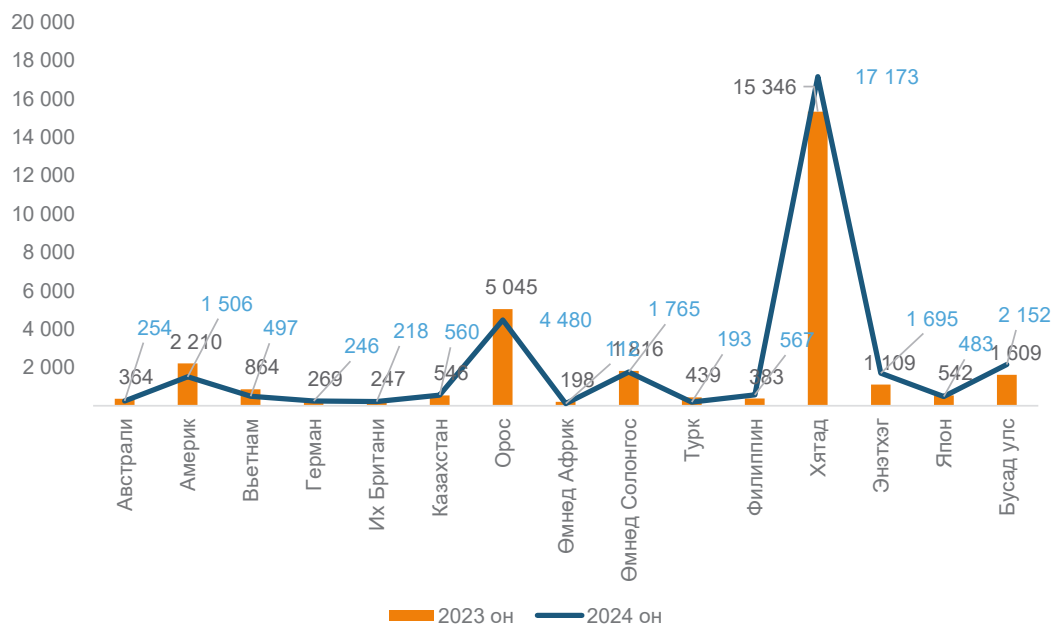

График 7. Албан болон хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, оршин суух хэлбэрээр

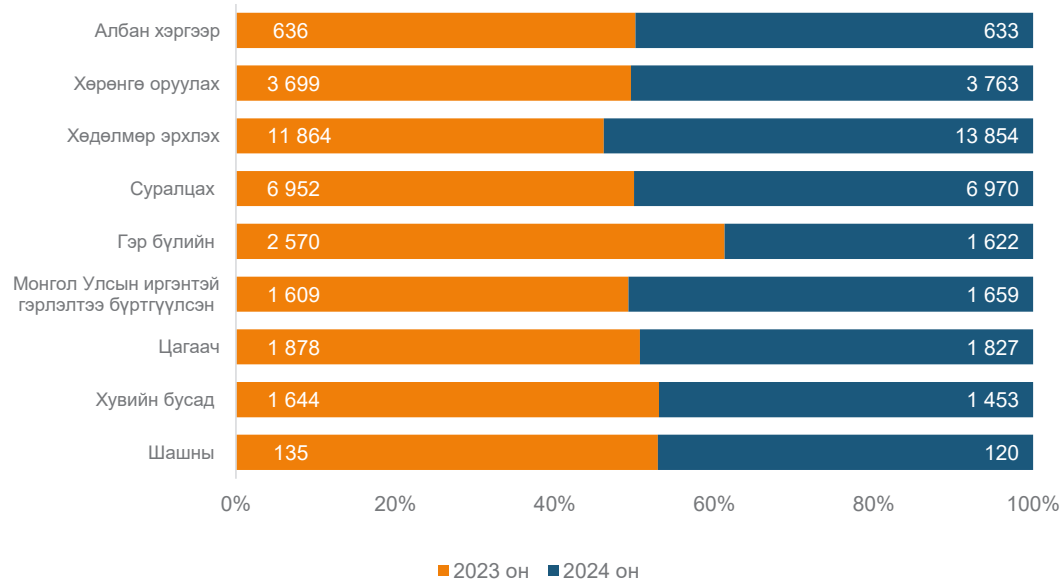

График 8. Албан болон хувийн хэргээр үндсэн оршин суугч гадаадын иргэн, оршин суух хэлбэрээр

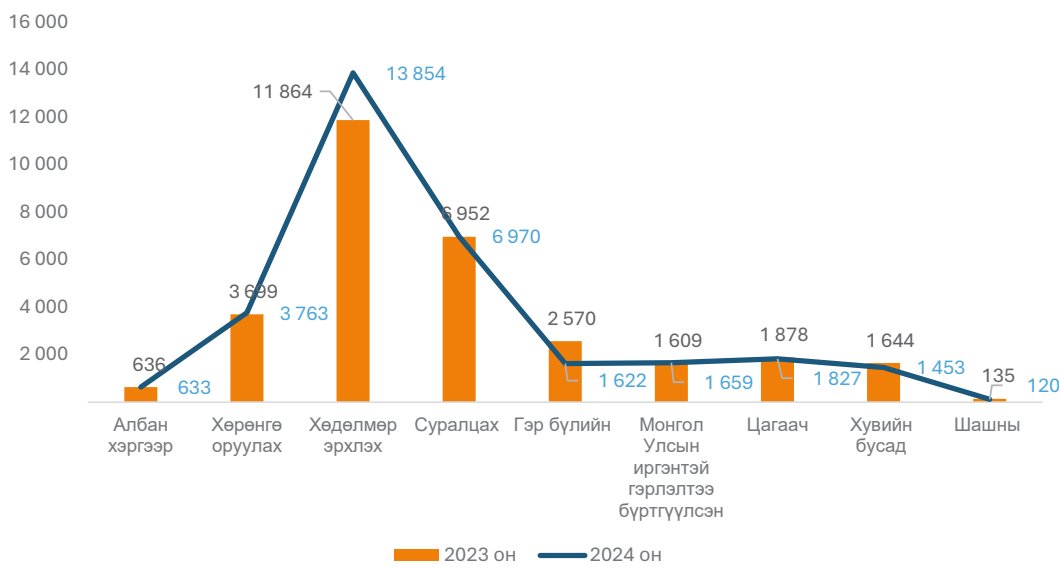
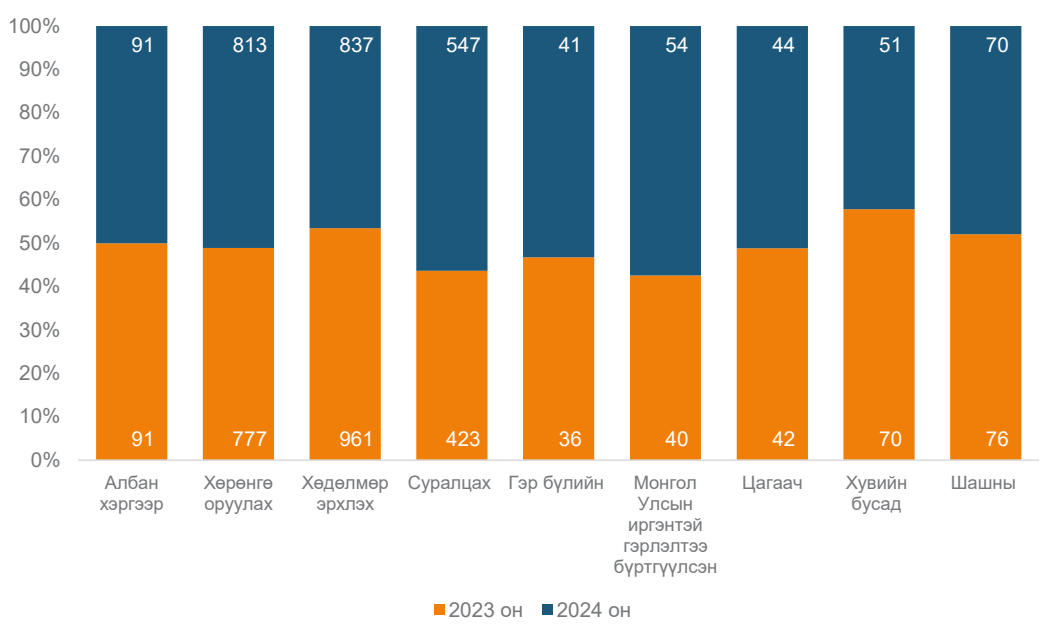

График 9. Албан болон хувийн хэргээр хамаарал бүхий оршин суугч гадаадын иргэн, оршин суух хэлбэрээр

Монгол Улсад албан болон хувийн хэргээр оршин суух зөвшөөрөлтэй гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд 2023 онд 2,516 (8.83%)-ийг эзэлж байсан бол 2024 онд 2,548 (8.68%) болж 0.15 функтээр буурсан нь өмнөх онтой харьцуулахад ямар нэгэн өөрчлөлт байхгүй гэж үзэхээр байна.

Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 27.4-т “Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэдийн тоо нь Монгол Улсын харьяат хүн амын гурван хувь, үүний дотор нэг улсын иргэн нэг хувь хүртэл байж болно” гэж заасан байдаг.

Хүснэгт 7. Монгол улсын харьяат нийт хүн амын монгол улсын нутаг дэвсгэрт хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн

Он	2023 он	2024 он
Монгол Улсын харьяат нийт хүн ам	3 504 741	3 544 835
Монгол Улсын харьяат хүн амын гурван хувь буюу Монгол Улсад оршин сууж болох гадаадын иргэний тоо	105 142	106 345
Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэдийн тоо	30 351	31 268
Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэдийн Монгол Улсын харьяат хүн амын эзлэх хувь	0.86%	0.88%
Монгол Улсын харьяат хүн амын нэг хувь буюу Монгол Улсад оршин сууж болох нэг улсын гадаадын иргэний тоо	35 047	35 448

Хүснэгт 8. Монгол улсын харьяат нийт хүн амын монгол улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугч гадаадын иргэн улсаар улсаар, эзлэх хувь

Д/д	Улсын нэр	Монгол Улсад хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэдийн тоон үзүүлэлт		
		Байж болох тоо	Одоо байгаа тоо	Нийт хүн амд эзлэх хувь
1	Хятад	35 448	17 137	0.48
2	Энэтхэг	35 448	1 676	0.04
3	Орос	35 448	4 249	0.11
4	Өмнөд Солонгос	35 448	1 684	0.04
5	Бусад Улс	35 448	6 522	0.18
Нийт		177 242	31 268	0.88

2.3. АЛБАН ХЭРГЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Албан хэргээр оршин суугч гэж төрийн байгууллагын урилгаар болон Монгол Улсад суугаа гадаад улсын дипломат төлөөлөгчийн болон консулын газар, Засгийн газар хоорондын эрх бүхий байгууллага, НҮБ, түүний төрөлжсөн байгууллагын суурин төлөөлөгчийн газар, түүнчлэн гадаад улсын болон олон улсын хэвлэл, мэдээллийн төлөөлөгчийн газарт ажиллахаар ирсэн гадаадын иргэн, түүний хамаарал бүхий этгээдийг ойлгоно.

Хүснэгт 9. Албан хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, улсаар

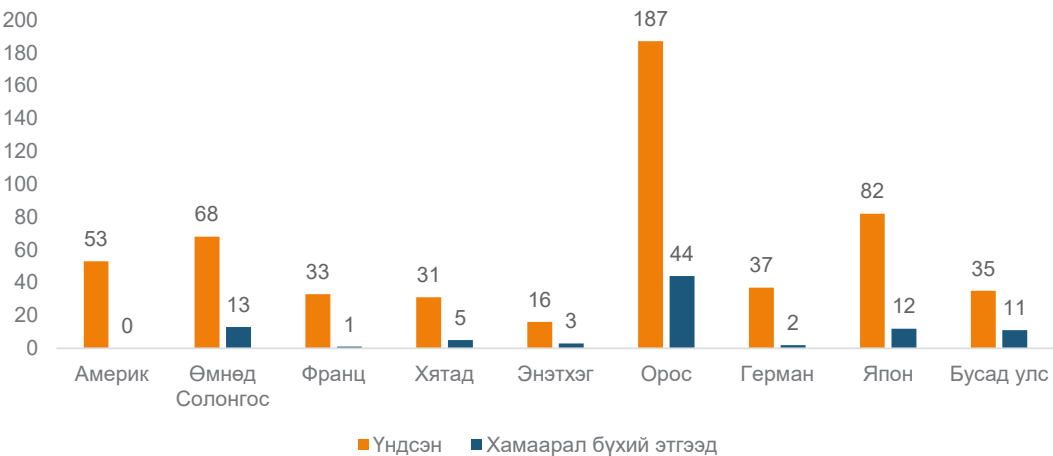
Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Америк	46	53	▲15.2
2	Өмнөд Солонгос	83	81	▼2.4
3	Франц	29	34	▲17.2
4	Хятад	23	36	▲56.5
5	Энэтхэг	14	19	▲35.7
6	Орос	243	231	▼4.9
7	Герман	49	39	▼20.4
8	Япон	94	94	0.0
9	Бусад улс	55	46	▼16.4
Нийт		636	633	▲80.6

Хүснэгт 10. Албан хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, улсаар, төрлөөр

Д/д	Улсын нэр	Албан хэргээр оршин суугч (А3)	Албан хэргээр оршин суугчийн хамаарал бүхий этгээд (А3-1)	Нийт
1	Австрали	2		2
2	Америк	53		53
3	Вьетнам	1		1
4	Герман	37	2	39
5	Гүрж	3		3
6	Египет	6		6
7	Индонез		1	1
8	Испани	1		1
9	Их Британи	0	1	1
10	Казахстан	1		1
11	Канад	2	1	3
12	Киргиз	1	1	2
13	Кувейт	1		1
14	Непал	1		1
15	Орос	187	44	231
16	Польш	1		1
17	Румын	1		1
18	Өмнөд Солонгос	68	13	81
19	Тунис	0	1	1
20	Турк	5		5
21	Узбекистан	1	1	2
22	Украин	1		1
23	Унгар	1		1
24	Филиппин	1		1
25	Финланд	1	1	2
26	Франц	33	1	34
27	Хятад	31	5	36
28	Хятад, Хонконг	1	1	2
29	Швейцар	2	3	5
30	Шри Ланк	1		1
31	Энэтхэг	16	3	19
32	Япон	82	12	94
Нийт		542	91	633

2024 оны байдлаар Монгол Улсад Засгийн газар хоорондын, төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, олон улсын байгууллагын шугамаар оршин суух зөвшөөрөл (АЗ) авсан нийт 633 иргэн байгаагаас 542 (85.6%) нь үндсэн оршин суугч, хамаарал бүхий этгээдийн тоо 91 (14.3%) байна. Энэ нь албан хэргээр оршин сууж буй гадаадын иргэн тус бүр дунджаар 0.17 хамаарал бүхий этгээд байна.

График 10. Албан хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн (АЗ, АЗ-1), улсаар, төрлөөр

2.4. ХУВИЙН ХЭРГЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Хувийн хэргээр оршин суугч гэж суралцах, хөдөлмөр эрхлэх, хөрөнгө оруулах, гэр бүлийн шалтгаан болон хувийн бусад хэлбэрээр оршин суухаар ирсэн гадаадын иргэн, түүний хамаарал бүхий этгээдийг хэлнэ.

Хүснэгт 11. Хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, улсаар

Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Австрали	359	252	▼29.8
2	Америк	2 159	1 453	▼32.7
3	Вьетнам	863	496	▼42.5
4	Герман	217	207	▼4.6
5	Их Британи	238	217	▼8.8
6	Казахстан	542	559	▼3.1
7	Өмнөд Африк	196	112	▼42.9
8	Орос	4 785	4 249	▼11.2
9	Өмнөд Солонгос	1 733	1 684	▼2.8
10	Турк	434	188	▼56.7
11	Филиппин	381	566	▲48.6
12	Хятад	15 080	17 137	▲13.6
13	Энэтхэг	1 093	1 676	▲53.3
14	Япон	447	389	▼13.0
15	Бусад улс	1 824	2 083	▲14.2
Нийт		30 351	31 268	▲3.0

Хүснэгт 12. Хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, улсаар, төрлөөр

Д/д	Улсын нэр	Хувийн хэргээр оршин суугч	Хувийн хэргээр оршин суугчийн хамаарал бүхий этгээд	Нийт
1	Австрали	206	46	252
2	Австри	25	3	28
3	Азербайжан	28	6	34
4	Албани	47	2	49
5	Алжир	3		3
6	Америк	1 326	127	1 453
7	Антигуа Барбуда	1		1
8	Аргентин	6		6
9	Армени	6	1	7
10	Афганистан	11		11
11	Бангладеш	6	1	7
12	Бахрейн	1		1
13	Беларус	18	2	20
14	Бельги	21		21
15	Бенин	1		1
16	Болгар	3		3
17	Боливи	3		3
18	Ботсван	2	1	3
19	Бразил	23	8	31
20	Бурунди	1		1
21	Вануату	2		2
22	Венесуел	2	6	8
23	Вьетнам	463	33	496
24	Гана	9	1	10
25	Герман	192	15	207
26	Грек	2		2
27	Гренада	1		1
28	Гүрж	5	3	8
29	Дани	4		4
30	Доминикан	1		1
31	Египет	26		26
32	Замби	4		4
33	Зимбабве	4	2	6
34	Йемен	3		3
35	Израил	11		11

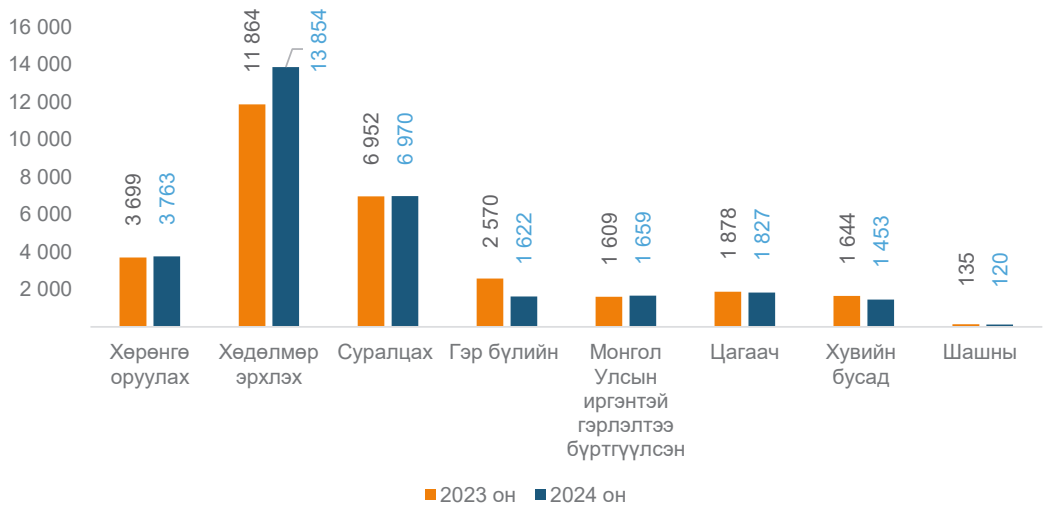
36	Индонез	130	1	131
37	Йордан	3		3
38	Ирак	3		3
39	Иран	19		19
40	Ирланд	18	3	21
41	Исланд	2		2
42	Испани	13		13
43	Итали	41		41
44	Их Британи	200	17	217
45	Кабо Верде	1		1
46	Казахстан	489	70	559
47	Камбож	1	1	2
48	Камерун	5		5
49	Канад	120	12	132
50	Катар	7		7
51	Кени	15	8	23
52	Кипр	1		1
53	Киргиз	35	35	70
54	Колумби	6	2	8
55	Конго	4		4
56	Косово	12	3	15
57	Коста-Рика	1		1
58	Куба	14	1	15
59	Кувейт	3		3
60	Лаос	70		70
61	Латви	2		2
62	Ливан	4	4	8
63	Литва	4		4
64	Маврики	2		2
65	Малави	2	2	4
66	Малайз	25	2	27
67	Мали	2		2
68	Мальта	2		2
69	Марокко	22	1	23
70	Мексик	5		5
71	Молдав	4		4
72	Мьянмар	31		31
73	Намиби	1		1

74	Непал	168		168
75	Нигери	16	5	21
76	Нидерланд	33	2	35
77	Норвеги	13	10	23
78	Оман	1		1
79	Орос	3 872	377	4 249
80	Өмнөд Африк	100	12	112
81	Пакистан	50	24	74
82	Панам	1		1
83	Папуа Шинэ Гвиней	2		2
84	Парагвай	1		1
85	Перу	11		11
86	Польш	34		34
87	Португал	3		3
88	Румын	15	10	25
89	Салвадор	2		2
90	Сент Китс ба Невис	1		1
91	Сент Люси	0	1	1
92	Серби	10	1	11
93	Сингапур	28	3	31
94	Сири	3		3
95	Словак	9		9
96	Словен	1		1
97	Өмнөд Солонгос	1 311	373	1 684
98	Умард Солонгос	1	1	2
99	Судан	2		2
100	Сьерра Леоне	7		7
101	Тажикистан	15	8	23
102	Тайланд	45	3	48
103	Танзани	4		4
104	Тимор Лесте	1		1
105	Того	1		1
106	Тринидад Табаго	1		1
107	Тунис	3		3
108	Турк	179	9	188
109	Туркменистан	12	7	19

110	Уганда	3		3
111	Узбекистан	49	5	54
112	Украин	49	8	57
113	Унгар	13	2	15
114	Фижи	31	9	40
115	Филиппин	506	60	566
116	Финланд	9	4	13
117	Франц	86	12	98
118	Харьяалалгүй	15	2	17
119	Хорват	3		3
120	Хятад	16 134	1 003	17 137
121	Хятад, Тайвань	29	2	31
122	Хятад, Хонконг	19	3	22
123	Чех	32	4	36
124	Чили	3		3
125	Швед	12	1	13
126	Швейцар	22	4	26
127	Шинэ Зеланд	43	3	46
128	Шри Ланк	6		6
129	Эквадор	4		4
130	Эмират	1		1
131	Энэтхэг	1 641	35	1 676
132	Эстони	1		1
133	Этиоп	2		2
134	Ямайка	2		2
135	Япон	354	35	389
Нийт		28 811	2 457	31 268

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар нийт 31,268 гадаадын иргэн хувийн хэргээр оршин сууж байгаагаас гэр бүлийн шалтгаанаар 3,281 (10.49%), суралцах 6,970 (22.29%), хөдөрмөр эрхлэх 13,854(44.31%), хөрөнгө оруулах 3,763 (11.80%), цагаачлах 1,827(5.84%), шашны 120 (0.38%), хувийн бусад зорилгоор 1,453(4.64%) байна. Үүнээс 2,457(7.85%) нь хамаарал бүхий этгээд байгаа нь үндсэн оршин суугч нэг бүрт 0.08 хамаарал бүхий этгээд ноогдож байгааг харуулж байна.

График 11. Хувийн хэргээр оршин суугч гадаадын иргэн, оршин суух хэлбэрээр

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар хөрөнгө оруулагч хэлбэрээр нийт 57 улсын 3,763 оршин суугч гадаадын иргэн байгааг дараах хэлбэрээр ангилж үздэг.

Визийн ангилал	
B1	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулагч
B1-1	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулагчийн хамаарал бүхий этгээд
B2	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулагчийн төлөөлөгч, гүйцэтгэх удирдлагаар томилогдсон гадаадын иргэн
B2-1	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулагчийн төлөөлөгч, гүйцэтгэх удирдлагаар томилогдсон гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
B3	Гадаадын хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийн газрын удирдлагаар ажиллах гадаадын иргэн
B3-1	Гадаадын хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийн газрын удирдлагаар ажиллах гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд

График 12. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулагч гадаадын иргэн (B1, B1-1), улсаар, төрлөөр

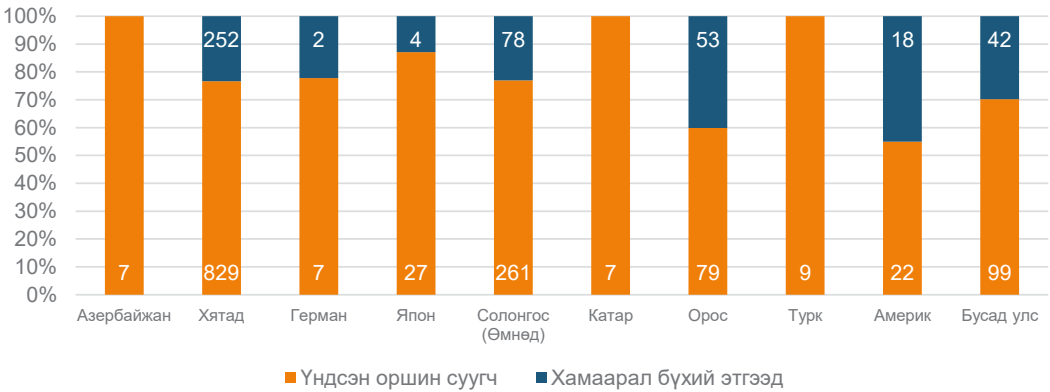

График 13. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн хөрөнгө оруулагчийн төлөөлөгч, гүйцэтгэх удирдлагаар томилогдсон гадаадын иргэн (B2, B2-1), улсаар, төрлөөр

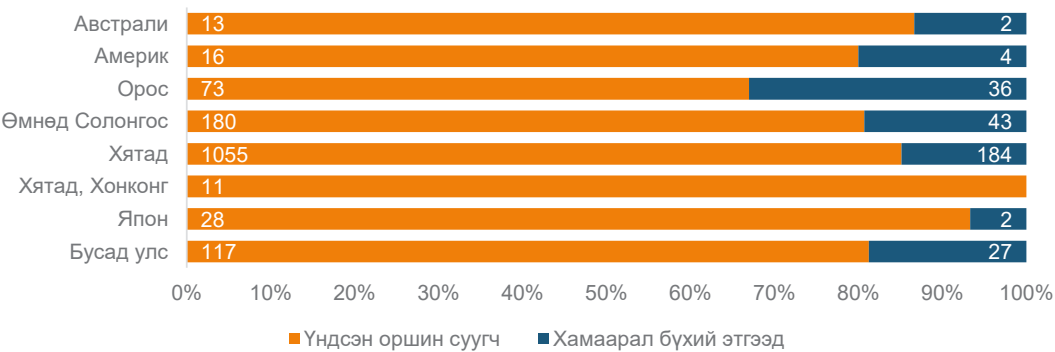
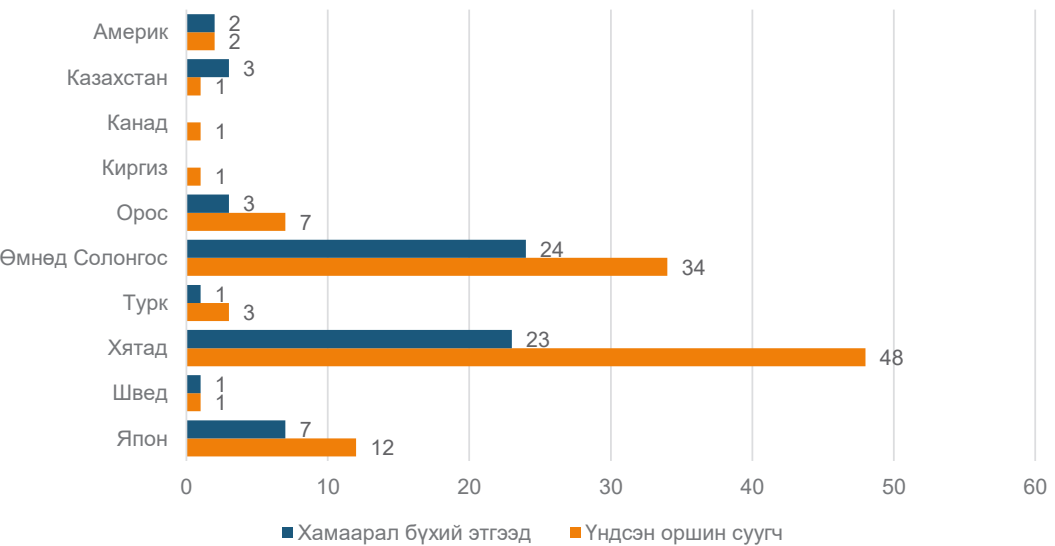

График 14. Гадаадын хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийн газрын удирдлагаар ажиллаж оршин суух гадаадын иргэн (B3, B3-1), улсаар, төрлөөр

2.6. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХ ХЭЛБЭРЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар хөдөлмөр эрхлэх зорилгоор нийт 107 улсын 13,854 оршин суугч гадаадын иргэн байгааг дараах хэлбэрээр ангилж үздэг.

Визийн ангилал	
C1	Барилга угсралт, зам, гүүр, бүтээн байгуулалтын салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C1-1	Барилга угсралт, зам, гүүр, бүтээн байгуулалтын салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C2	Шинжлэх ухаан, боловсрол, мэдээллийн технологийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C2-1	Шинжлэх ухаан, боловсрол, мэдээллийн технологийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C3	Геологи, уул уурхай, газрын тос, эрчим хүчний салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C3-1	Геологи, уул уурхай, газрын тос, эрчим хүчний салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C4	Санхүү, эдийн засаг, эрх зүйн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C4-1	Санхүү, эдийн засаг, эрх зүйн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C5	Соёл урлаг, спортын салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C5-1	Соёл урлаг, спортын салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C6	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C6-1	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C7	Хөдөө аж ахуй, газар тариалангийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C7-1	Хөдөө аж ахуй, газар тариалангийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C8	Эрүүл мэндийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C8-1	Эрүүл мэндийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C9	Хүмүүнлэгийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C9-1	Хүмүүнлэгийн салбарт ажиллахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
C10	Өрхийн хэрэгцээнд зориулсан асаргаа, үйлчилгээний чиглэлээр ажиллахаар ирэх гадаадын иргэн
C11	Тээврийн салбарт ажиллах болон экспортын ачаа тээвэрлэх гадаадын иргэн

График 15. Барилга угсралт, зам, гүүр, бүтээн байгуулалтын салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C1, C1-1), улсаар, төрлөөр

График 16. Шинжлэх ухаан, боловсрол, мэдээллийн технологийн салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C2, C2-1), улсаар, төрлөөр

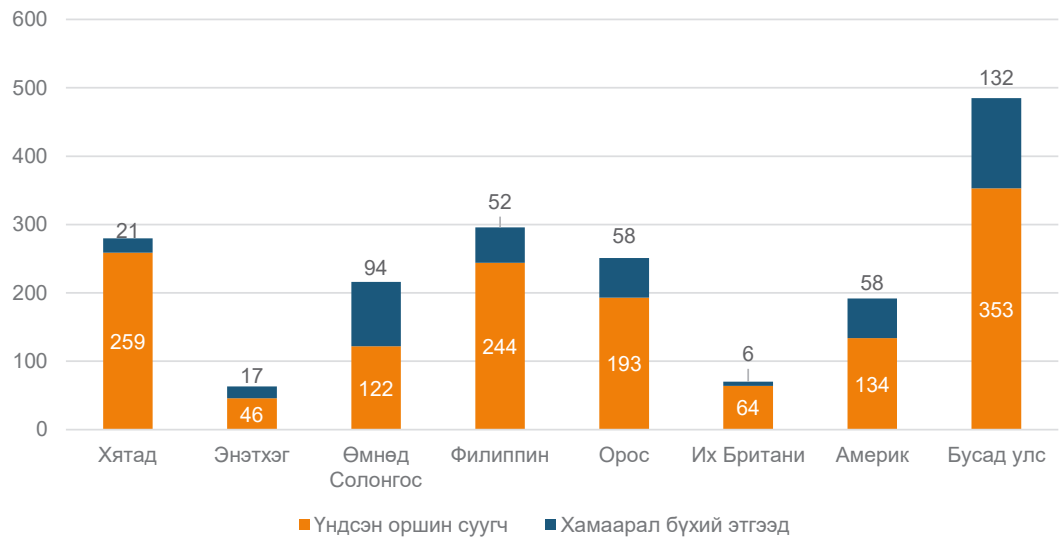

График 17. Геологи, уул уурхай, газрын тос, эрчим хүчний салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C3, C3-1), улсаар, төрлөөр

График 18. Санхүү, эдийн засаг, эрх зүйн салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C4, C4-1), улсаар, төрлөөр

График 19. Соёл урлаг, спортын салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C5, C5-1), улсаар, төрлөөр

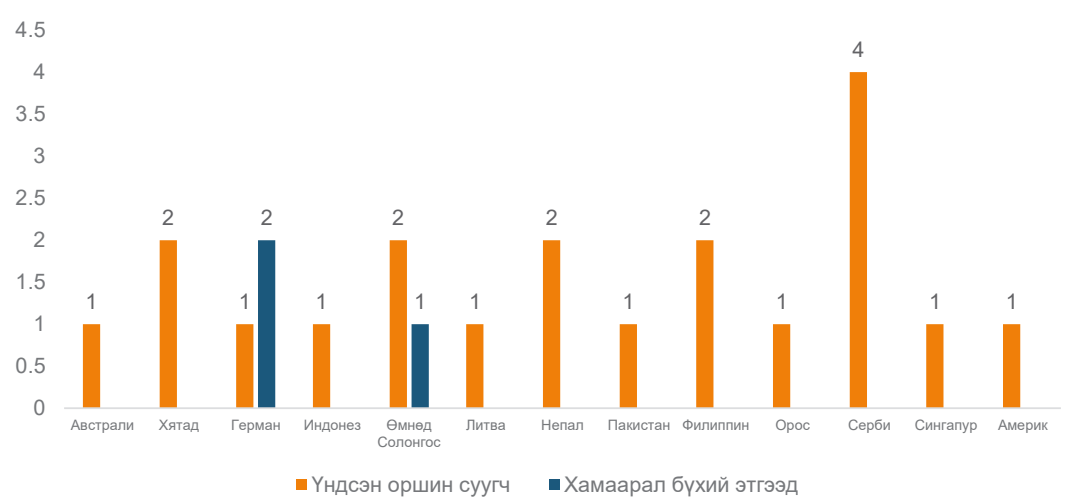

График 20. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C6, C6-1), улсаар, төрлөөр

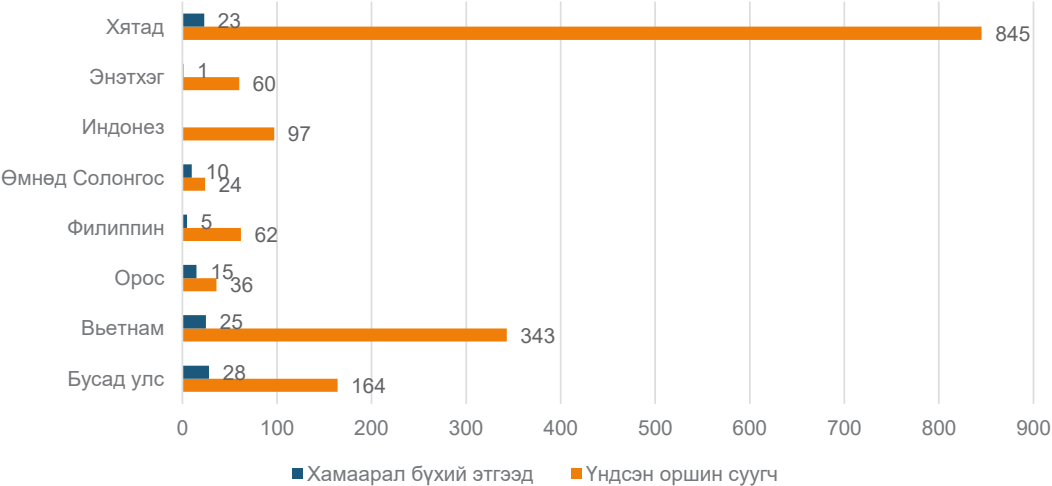

График 21. Хөдөө аж ахуй, газар тариалангийн салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C7, C7-1), улсаар

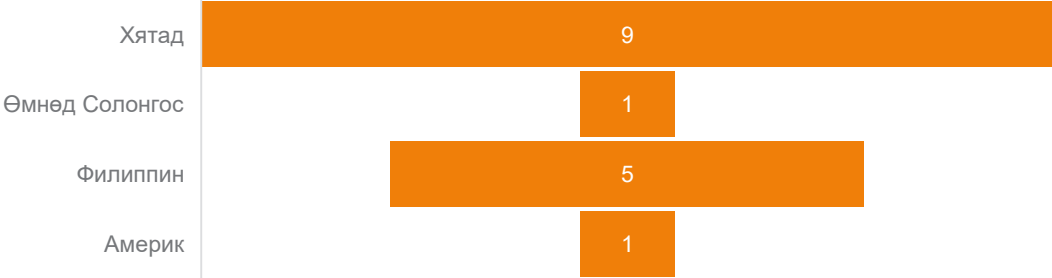
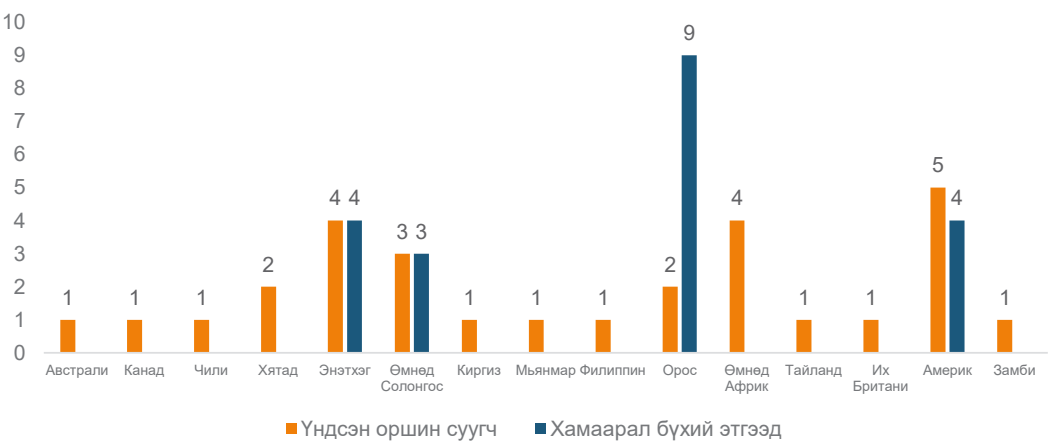

График 22. Эрүүл мэндийн салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C8, C8-1), улсаар, төрлөөр

Статистикийн эмхэтгэл - 2024

График 23. Хүмүүнлэгийн салбарт ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C9, C9-1), улсаар, төрлөөр

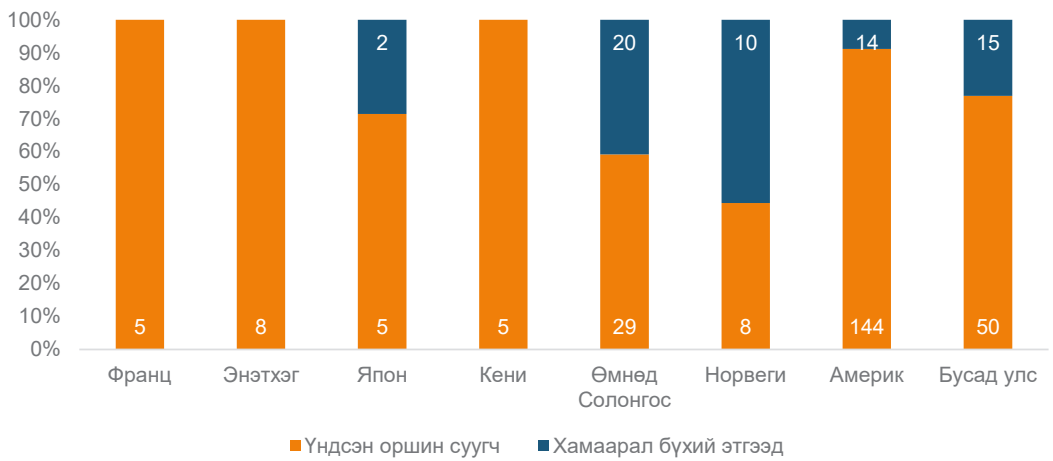

График 24. Өрхийн хэрэгцээнд зориулсан асаргаа, үйлчилгээний чиглэлээр ажиллахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (C10), улсаар

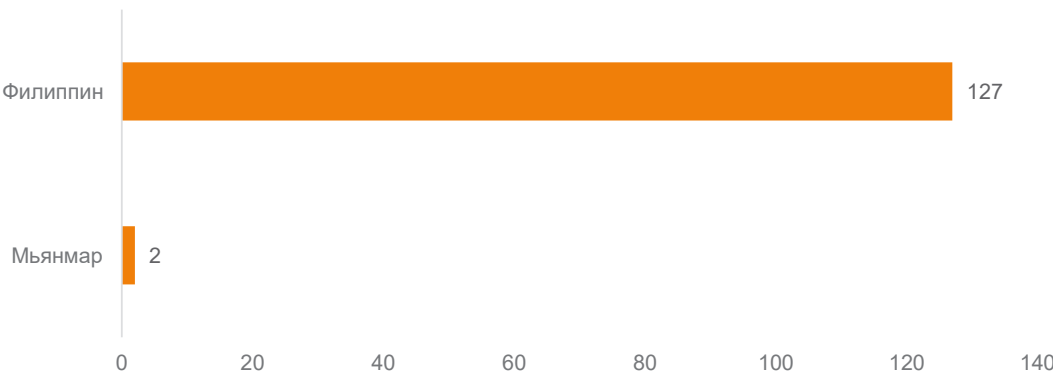

График 25. Тээврийн салбарт ажиллах болон экспортын ачаа тээвэрлэх гадаадын иргэн (C11), улсаар

2.7. СУРАЛЦАХ ХЭЛБЭРЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар суралцах хэлбэрээр нийт 55 улсын 6,970 оршин суугч гадаадын иргэн байгааг дараах хэлбэрээр ангилж үздэг.

Визийн ангилал	
E1	Ерөнхий боловсролын байгууллагад суралцахаар ирэх гадаадын иргэн
E2	Дээд боловсролын байгууллагад суралцахаар ирэх гадаадын иргэн
E2-1	Дээд боловсролын байгууллагад суралцахаар ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
E3	Монгол хэл, түүх, соёлын болон бусад чиглэлээр мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад суралцахаар ирэх гадаадын иргэн
E4	Төрийн өмчит хуулийн этгээд болон эрдэм шинжилгээний байгууллагад дадлага, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийхээр ирэх гадаадын иргэн
E5	Инновацийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийхээр ирэх гадаадын иргэн
E5-1	Инновацийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийхээр ирэх гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд

Хүснэгт 13. Монгол улсад суралцах хэлбэрээр оршин сууж байгаа гадаадын иргэн улсаар, төрлөөр

Д/д	Улсын нэр	Суралцах хэлбэрээр	Суралцах хэлбэрээр хамаарал бүхий этгээд	Эзлэх хувь
1	Азербайжан	1		0.01
2	Америк	27	3	0.43
3	Аргентин	3		0.04
4	Афганистан	4		0.06
5	Беларус	1		0.01
6	Бразил	8	3	0.16
7	Вануату	2		0.03
8	Вьетнам	14	2	0.23
9	Гана	4		0.06
10	Герман	21		0.3
11	Израил	1		0.01
12	Индонез	1		0.01
13	Иран	2		0.03
14	Ирланд	1		0.01
15	Испани	1		0.01
16	Итали	4		0.06
17	Их Британи	3		0.04
18	Казахстан	8		0.11
19	Камерун	1		0.01
20	Канад	1		0.01

21	Кени	2		0.03
22	Киргиз	5		0.07
23	Колумби	1		0.01
24	Лаос	69		0.99
25	Малайз	1		0.01
26	Мальта	1		0.01
27	Мексик	1		0.01
28	Молдав	2		0.03
29	Мьянмар	8		0.11
30	Непал	2		0.03
31	Нигери	3		0.04
32	Нидерланд	3		0.04
33	Орос	1 847	109	28.06
34	Польш	8		0.11
35	Румын	1		0.01
36	Серби	1		0.01
37	Словак	1		0.01
38	Өмнөд Солонгос	133	12	2.08
39	Умард Солонгос	1	1	0.03
40	Сьерра Леоне	7		0.1
41	Тайланд	3		0.04
42	Танзани	1		0.01
43	Турк	9		0.13
44	Узбекистан	25		0.36
45	Украин	1		0.01
46	Унгар	1		0.01
47	Фижи	1		0.01
48	Филиппин	8		0.11
49	Франц	7		0.1
50	Хятад	4 093	413	64.65
51	Хятад, Тайвань	1		0.01
52	Чех	2		0.03
53	Швейцар	1		0.01
54	Энэтхэг	3		0.04
55	Япон	62	4	0.95
Нийт		6 423	547	100

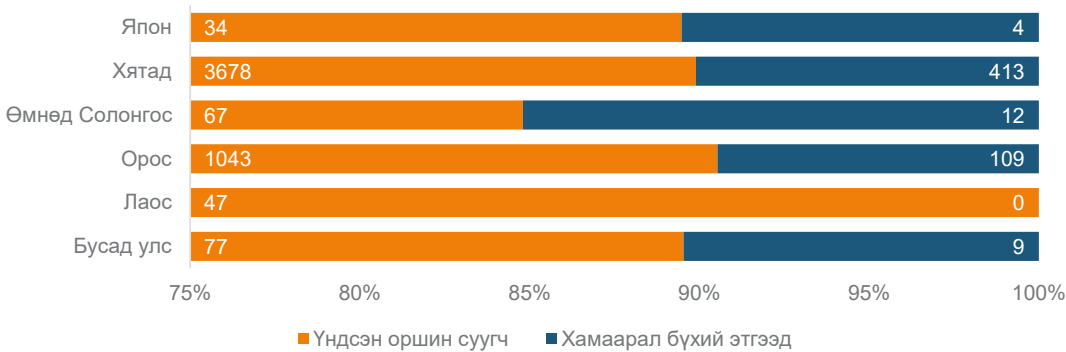
2024 оны байдлаар Монгол Улсад суралцах зорилгоор 55 улсын 6,423 үндсэн, 547 хамаарал бүхий оршин суугч байна. Эндээс үзвэл үндсэн нэг оршин суугч 0.08 хамаарал бүхий этгээдтэй хамт оршин сууж байна.

График 26. Ерөнхий боловсролын байгууллагад суралцахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (E1), улсаар

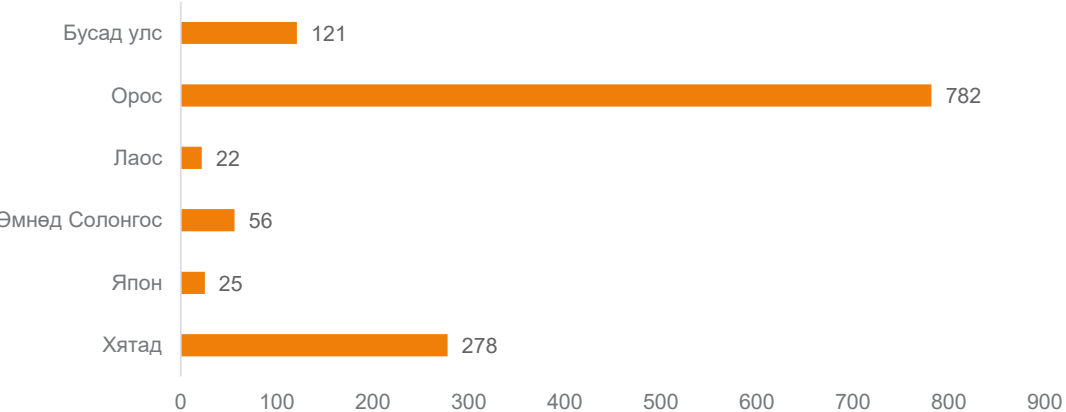
Нийт суралцах хэлбэрээр оршин сууж буй гадаадын иргэдийн 151(2.17%)-ийг ерөнхий боловсролын байгууллагад суралцахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэд эзэлж байна.

График 27. Дээд боловсролын байгууллагад суралцахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (E2, E2-1), улсаар, төрлөөр

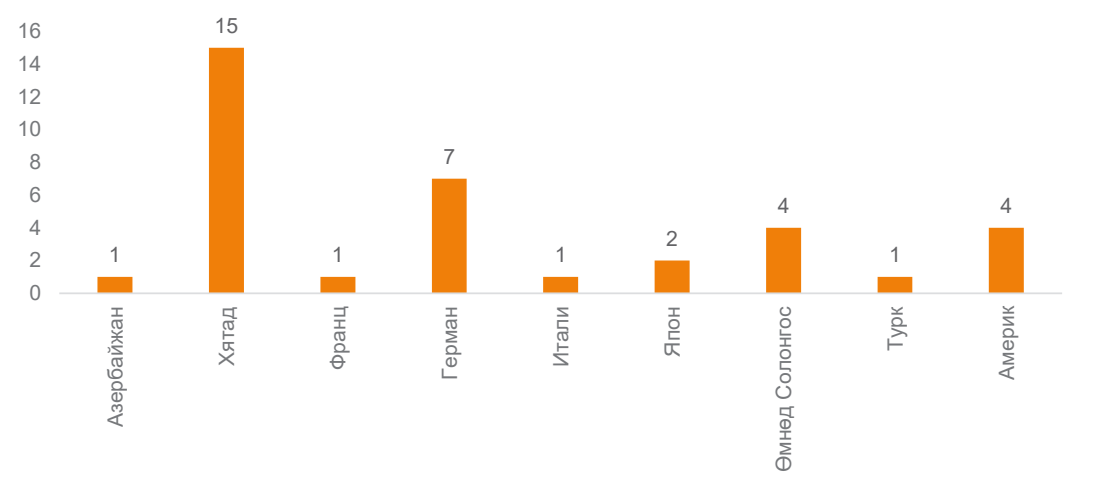
Дээд боловсролын байгууллагад суралцахаар оршин сууж байгаа үндсэн 4,946 (70.9%) болон хамаарал бүхий 547 (7.8%) гадаадын иргэд байна.

График 28. Монгол хэл, түүх, соёлын болон бусад чиглэлээр мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад суралцахаар оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (E3), улсаар

Монгол хэл, түүх, соёлын болон бусад чиглэлээр мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад суралцахаар оршин сууж байгаа нийт 1,284 (18.4%) гадаадын иргэд байна.

График 29. Төрийн өмчит хуулийн этгээд болон эрдэм шинжилгээний байгууллагад дадлага, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийхээр оршин сууж байгаа гадаадын иргэн (E4), улсаар

Төрийн өмчит хуулийн этгээд болон эрдэм шинжилгээний байгууллагад дадлага, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил хийхээр оршин сууж байгаа 36 (0.5%) гадаадын иргэн, инновацийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх, эрдэм шинжилгээ, судалгааны (E5) ажил хийхээр АНУ болон БНХАУ-ын тус бүр 3 иргэн оршин сууж байна.

2.8. ГЭР БҮЛИЙН ШАЛТГААНААР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар гэр бүлийн шалтгаанаар нийт 84 улсын 3,281 оршин суугч гадаадын иргэн байгааг дараах хэлбэрээр ангилж үздэг.

Визийн ангилал	
F1	Монгол Улсын иргэнтэй гэрлэлтээ бүртгүүлсэн гадаадын иргэн
F1-1	Монгол Улсын иргэнтэй гэрлэлтээ бүртгүүлсэн гадаадын иргэний эцэг, эх, өвөг эцэг, эмэг эх, хүүхэд
F2	Монгол Улсын харьяатаас гарсан гадаадын иргэн
F2-1	Монгол Улсын харьяатаас гарсан гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд
F3	Монгол Улсын иргэнээс төрсөн гадаадын иргэн
F3-1	Монгол Улсын иргэнээс төрсөн гадаадын иргэний хамаарал бүхий этгээд

Хүснэгт 14. Монгол Улсын иргэнтэй гэр бүл болсон гадаадын иргэн (F1), улсаар

Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Австрали	17	16	▼5.9
2	Австри	4	5	▲25.0
3	Азербайжан	3	3	0.0
4	Алжир	2	2	0.0

Статистикийн эмхэтгэл - 2024

5	Америк	63	57	▼ 9.5
6	Антигуа Барбуда	1	1	0.0
7	Армени	2	2	0.0
8	Балба	2		▼ 100.0
9	Бангладеш	4	4	0.0
10	Беларус	8	8	0.0
11	Бельги	10	10	0.0
12	Бенин	1	1	0.0
13	Бразил	6	6	0.0
14	Вьетнам	38	35	▼ 7.9
15	Герман	36	37	▲ 2.8
16	Гренада	1	1	0.0
17	Гүрж	1	1	0.0
18	Доминикан		1	▲ 100.0
19	Египет	2	2	0.0
20	Замби	1	1	0.0
21	Йемен	2	2	0.0
22	Израил	3	4	▲ 33.3
23	Индонез	1	3	▲ 200.0
24	Йордан	1	1	0.0
25	Ирак	1	1	0.0
26	Иран	8	9	▲ 12.5
27	Ирланд	4	4	0.0
28	Исланд	1	2	▲ 100.0
29	Испани	3	2	▼ 33.3
30	Итали	10	11	▲ 10.0
31	Их Британи	27	26	-3.7
32	Казахстан	26	28	▲ 7.7
33	Камбож	1	1	0.0
34	Канад	4	5	▲ 25.0
35	Киргиз	4	4	0.0
36	Конго	1	1	0.0
37	Куба	7	6	▼ 14.3
38	Лаос	2		▼ 100.0
39	Литва	2	3	▲ 50.0
40	Малайз	5	6	▲ 20.0
41	Мали	1	1	0.0
42	Мальта		1	▲ 100.0
43	Марокко	1	1	0.0

44	Молдав	2	2	0.0
45	Мьянмар	2	2	0.0
46	Непал		2	▲200.0
47	Нигери	3	3	0.0
48	Нидерланд	7	8	▲14.3
49	Норвеги	1	1	0.0
50	Орос	430	417	▼3.0
51	Өмнөд Африк	4	4	0.0
52	Пакистан	7	7	0.0
53	Перу	2	3	▲50.0
54	Польш	2	3	▲50.0
55	Румын	1	2	▲100.0
56	Салвадор		2	▲200.0
57	Серби	2	2	0.0
58	Сингапур	2	3	▲50.0
59	Сири	2	2	0.0
60	Сичеллес	1		▼100.0
61	Словак	4	4	0.0
62	Өмнөд Солонгос	113	118	▲4.4
63	Тажикистан	1	1	0.0
64	Тайланд	3	4	▲33.3
65	Того	1	1	0.0
66	Турк	13	17	▲30.8
67	Узбекистан	2	3	▲50.0
68	Украин	23	20	▼13.0
69	Унгар	5	5	0.0
70	Филиппин	2	2	0.0
71	Финланд	1	1	▲100.0
72	Франц	27	24	▼11.1
73	Хятад	529	579	▲9.5
74	Хятад, Тайвань	3	5	▲66.7
75	Чех	6	6	0.0
76	Чили	3	2	▼33.3
77	Швед	4	2	▼50.0
78	Швейцар	8	8	0.0
79	Шинэ Зеланд	5	4	▼20.0
80	Шри Ланк	3	3	0.0
81	Эквадор	2	3	▲50.0
82	Энэтхэг	18	18	0.0

83	Этиоп	1	1	0.0
84	Япон	47	50	▲6.4
Нийт		1 609	1 659	▲3.1

2024 оны байдлаар Монгол Улсын иргэнтэй гэр бүл болон оршин сууж байгаа нийт иргэдээс хамгийн өндөр хувьтай нь БНХАУ-ын 579 (34.90%) иргэн буюу өмнөх оноос 50 (9.5%)-иар өссөн үзүүлэлттэй, харин ОХУ-ын 417 (25.14%) иргэн 2023 оноос 13 (3.0%)-иар буурсан үзүүлэлттэй байна. Эдгээрийн хамаарал бүхий нийт 54 (3.15%) иргэн байгаа нь гэр бүл болсон гадаадын иргэн бүр дунджаар 0.03 хүн (ойролцоогоор 34 хүн тутмын 1) нь хамаарал бүхий этгээдтэй хамт оршин сууж байна.

Хүснэгт 15. Монгол улсад оршин сууж байгаа монгол улсын харьяатаас гарсан гадаадын иргэн болон түүний хамаарал бүхий этгээд (F2, F2-1), улсаар

Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Австрали		7	▲700.0
2	Австри	5	12	▲140.0
3	Америк	1	424	▲42300.0
4	Бельги		2	▲200.0
5	Бразил		2	▲200.0
6	Герман	26	46	▲76.9
7	Египет		1	▲100.0
8	Йордан		1	▲100.0
9	Ирланд		1	▲100.0
10	Испани		1	▲100.0
11	Итали		2	▲200.0
12	Их Британи		14	▲1400.0
13	Казахстан	153	226	▲47.7
14	Канад		3	▲300.0
15	Колумби		2	▲200.0
16	Куба		1	▲100.0
17	Малайз		1	▲100.0
18	Нидерланд	4	7	▲75.0
19	Норвеги	1	1	0.0
20	Орос	2	196	▲9700.0
21	Перу		1	▲100.0
22	Польш	5	8	▲60.0
23	Сингапур	2	7	▲250.0
24	Словак	1	1	0.0
25	Өмнөд Солонгос	35	167	▲377.1

26	Турк		5	▲500.0
27	Украин		1	▲100.0
28	Франц		4	▲400.0
29	Харьяалалгүй	2	1	▼50.0
30	Хорват		1	▲100.0
31	Хятад, Тайвань		1	▲100.0
32	Хятад, Хонконг	1	1	0.0
33	Чех	2	7	▲250.0
34	Швед		1	▲100.0
35	Швейцар		1	▲100.0
36	Шинэ Зеланд		4	▲400.0
37	Энэтхэг		3	▲300.0
38	Эстони		1	▲100.0
39	Япон	4	45	▲1025.0
Нийт		244	1 210	▲395.9

Монгол Улсад оршин суух зөвшөөрөлтэй Монгол Улсын харьяатаас гарсан гадаадын иргэн болон түүний хамаарал бүхий этгээд 2024 оны байдлаар нийт 1,210 буюу өмнөх оноос 395.9%-иар ихэссэн бөгөөд эндээс хамгийн өндөр өсөлттэй АНУ 42,300% буюу 1-424 болж, ОХУ 9,700% буюу 2-196 болж өссөн байна.

Хүснэгт 16. Монгол улсад оршин сууж байгаа монгол улсын иргэнээс төрсөн гадаадын иргэн болон түүний хамаарал бүхий этгээд (F3, F3-1), улсаар

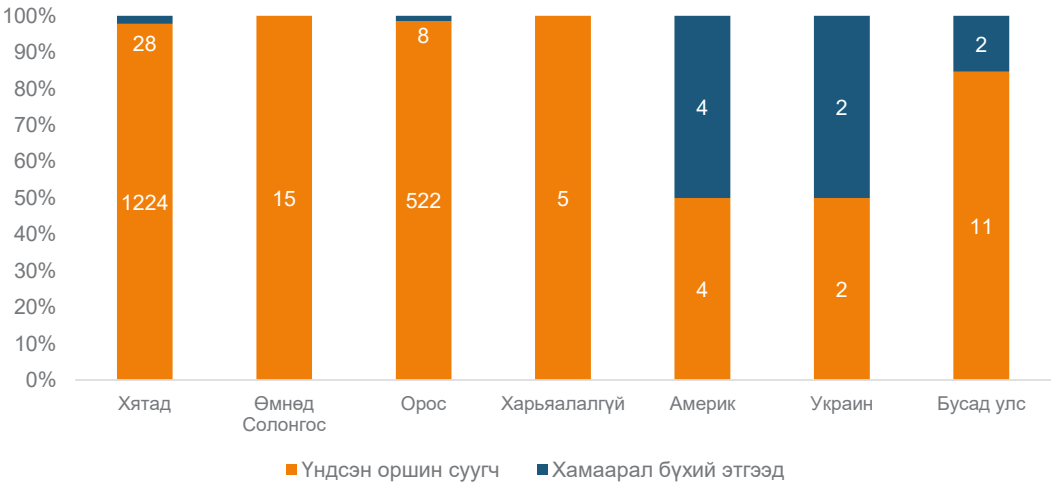
Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Австрали	5	4	▼20.0
2	Австри	2	2	0.0
3	Америк	53	70	▲32.1
4	Бельги	2	2	0.0
5	Бразил	3	3	0.0
6	Герман	13	17	▲30.8
7	Дани	1	1	0.0
8	Ирак	1	1	0.0
9	Их Британи	7	8	▲14.3
10	Казахстан	9	9	0.0
11	Канад	4	4	0.0
12	Куба	1	2	▲100.0
13	Нигери	1		▼100.0
14	Нидерланд		1	▲100.0
15	Орос	69	79	▲14.5
16	Пакистан		4	▲400.0

17	Румын	2	2	0.0
18	Сингапур	1	1	0.0
19	Словак	1	1	0.0
20	Өмнөд Солонгос	34	33	▼2.9
21	Тайланд	1	1	0.0
22	Турк	9	10	▲11.1
23	Украин	2	1	▼50.0
24	Филиппин	1	1	0.0
25	Франц	4	4	0.0
26	Хорват	1	1	0.0
27	Хятад	21	74	▲252.4
28	Чех		1	▲100.0
29	Швед	2	2	0.0
30	Швейцар	1	1	0.0
31	Энэтхэг	1	1	0.0
32	Япон	12	17	▲41.7
Нийт		264	358	▲35.6

2.9. ЦАГААЧЛАХ ХЭЛБЭРЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад цагаачлах хэлбэрээр нийт 17 улсын 1,827 оршин суугч гадаадын иргэн байна.

График 30. Оршин суугч цагаач иргэн (G1. G1-1), улсаар, төрлөөр

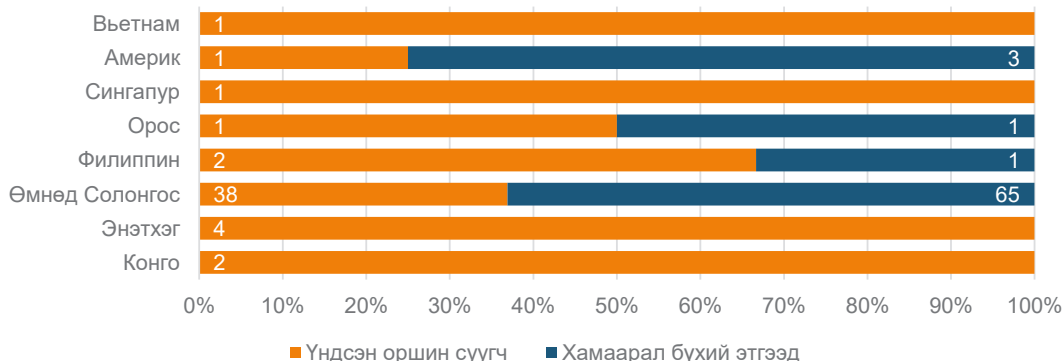
2.10. ХУВИЙН БУСАД ЗОРИЛГООР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад 2024 оны байдлаар хувийн бусад хэлбэрээр нийт 48 улсын 1,453 оршин суугч гадаадын иргэн байгааг дараах хэлбэрээр ангилж үздэг.

2.11. ШАШНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭХ ХЭЛБЭРЭЭР ОРШИН СУУГЧ

Монгол Улсад шашны үйл ажиллагаа эрхлэх зорилгоор нийт 8 улсын 120 оршин суугч гадаадын иргэн байна.

График 33. Шашны үйл ажиллагаа эрхлэх хэлбэрээр оршин суух гадаадын иргэн (J1, J1-1),
улсаар, төрлөөр

2.12. ОРШИН СУУХ ЗӨВШӨӨРӨЛ ОЛГОЛТ, СУНГАЛТ, ХАСАЛТ

Монгол Улсад 91-ээс дээш хоног байх хугацаагаар ирэх гадаадын иргэн эсвэл түүний хамаарал бүхий этгээдийг “оршин суух зорилгоор ирэгч” гэх бөгөөд оршин суух зөвшөөрөл заавал авна. Оршин суух зөвшөөрөл авах хүсэлтийг Монгол Улсын хилээр нэвтэрсэн өдрөөс хойш 21 хоногийн дотор гаргана. Мөн 90 хүртэл хоног байх хугацаагаар ирэх зарим ангиллын түр ирэгч нь заасан ангиллаар оршин суух зөвшөөрөл авч болно.

Хүснэгт 17. Монгол улсад оршин суух зөвшөөрөл олголт, сунгалт, хасалт

Оршин суух	2022 он	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Оршин суух зөвшөөрөл шинээр олгосон	9 236	23 555	25 719	▲9.2
Оршин суух зөвшөөрөл сунгасан	15 133	19 488	40 737	▲109.0
Оршин суух зөвшөөрөл хассан	7 111	12 658	15 950	▲26.0

График 34. Монгол улсад оршин суух зөвшөөрөл олголт, сунгалт, хасалт, сараар

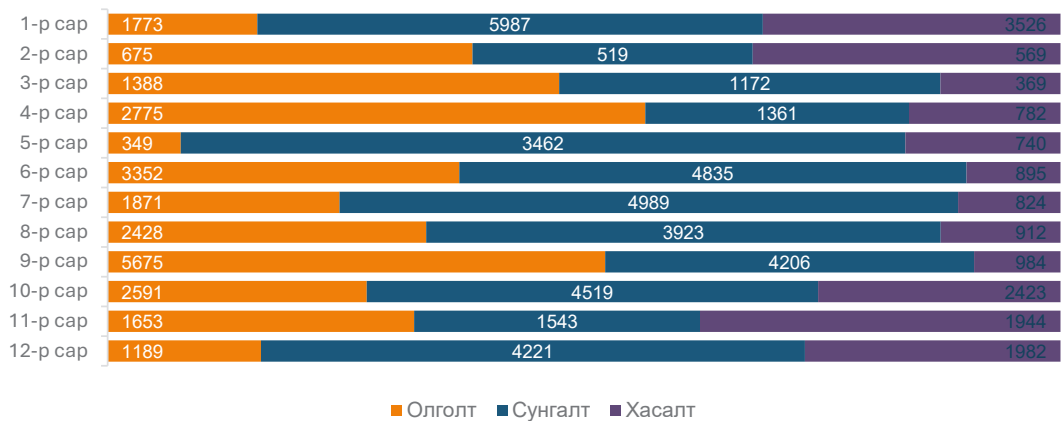

График 35. Монгол улсад оршин суух зөвшөөрөл олголт, сараар

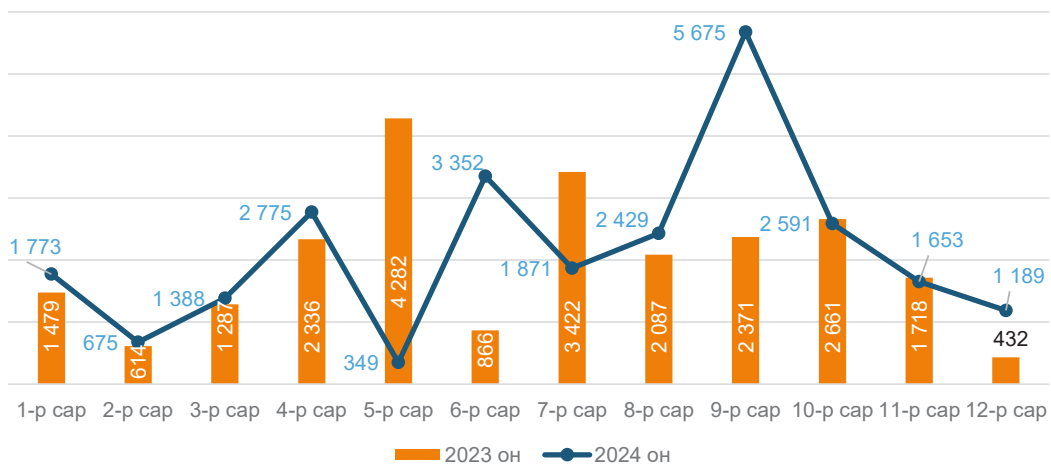

График 36. Монгол улсад оршин суух зөвшөөрөл сунгалт, сараар

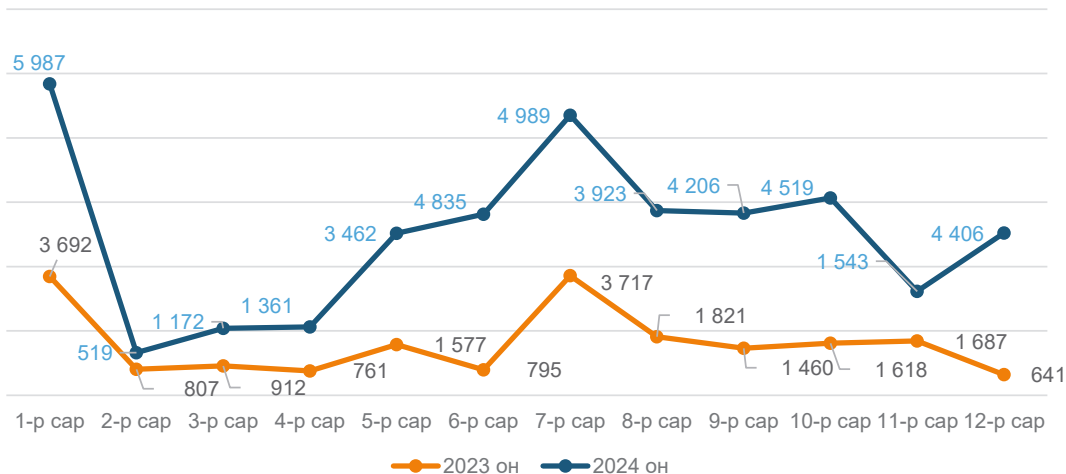
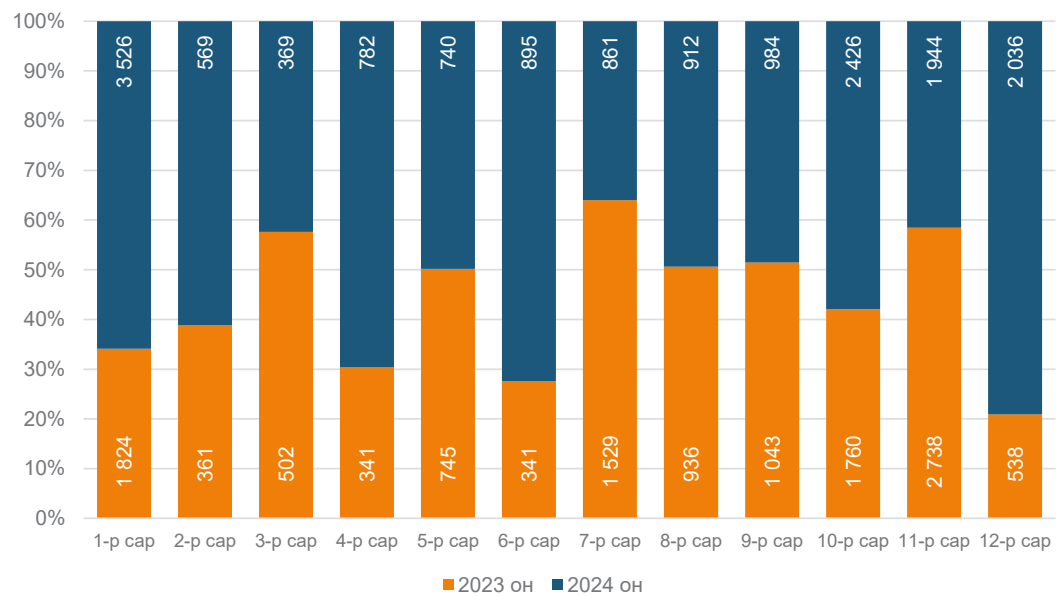

График 37. Монгол улсад оршин суух зөвшөөрөл хасалт, сараар

3 | ИРГЭНИЙ ХАРЬАЛАЛ

Хүснэгт 18. Монгол Улсын иргэний харьяаллын өөрчлөлт

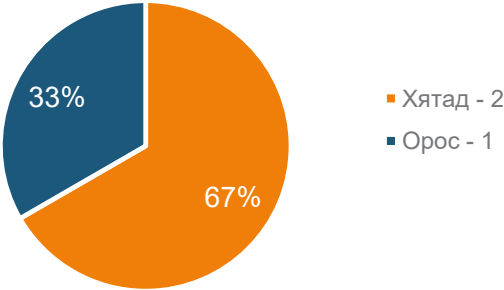
Иргэний харьяалал	2022 он	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Монгол Улсын харьяат болсон	2	2	3	▲ 50.0
- Эрэгтэй	1	1	2	▲ 100
- Эмэгтэй	1	1	1	0
Монгол Улсын харьяатаас гарсан		262	284	▲ 8.4
- Эрэгтэй		83	108	▲ 30.1
- Эмэгтэй		179	176	▼ 1.7
Монгол Улсын иргэний харьяаллаа сэргээн тогтоолгосон	1		2	▲ 200.0
- Эрэгтэй	1		1	▲ 100.0
- Эмэгтэй			1	▲ 100.0

3.1. МОНГОЛ УЛСЫН ХАРЬААТ БОЛОХ

Монгол Улсын харьяат болох хүсэлт гаргасан гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнд тавих шалгуурыг Засгийн газрын 2003 оны 62 дугаар тогтоолын дагуу дараах шалгуур, үзүүлэлтийг шаарддаг. Үүнд:

- Монгол Улсад таваас доошгүй жил байнга оршин суусан болохыг нотлох
- Оршин суух үнэмлэх, паспорт (харьяалалгүй хүн гадаадад зорчих үед олгосон баримт)
- Хүсэлт гаргагчийн сарын орлого нь хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнээс 10 дахин илүү болох тухай холбогдох байгууллагын тодорхойлолт
- Хүсэлт гаргагчтай монголын ард түмний ёс заншил, төрийн албан ёсны хэлийг эзэмшсэн талаар ярилцлага хийх
- Монгол Улсын Үндсэн хуулийн талаар зохих мэдлэг эзэмшсэн талаар ярилцлага хийх
- Ярилцлагаар ёс заншил, монгол хэл, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн талаар зохих мэдлэг эзэмшсэн эсэхийг тогтооно.
- Тухайн шалгуур, үзүүлэлтийн дагуу 2024 онд нийт 13 иргэний хүсэлт хүлээн авч 3 иргэний хүсэлтийг шийдвэрлэсэн байна.

График 38. Монгол Улсын харьяат болсон хүн, улсаар

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 3 удаагийн зарлигаар Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын 2, Оросын Холбооны Улсын 1, нийт 3 иргэн тус улсын харьяат болсон.

3.2. МОНГОЛ УЛСЫН ХАРЬЯАТААС ГАРАХ

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 33 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 9 дэх заалт, Харьяатын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Гадаадын иргэн, харьяатын газрын дүгнэлтийг тус тус үндэслэн өөрсдийнх нь хүсэлтийн дагуу Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар 2024 онд 273 иргэний хүсэлтийг шийдвэрлэсэн байна.

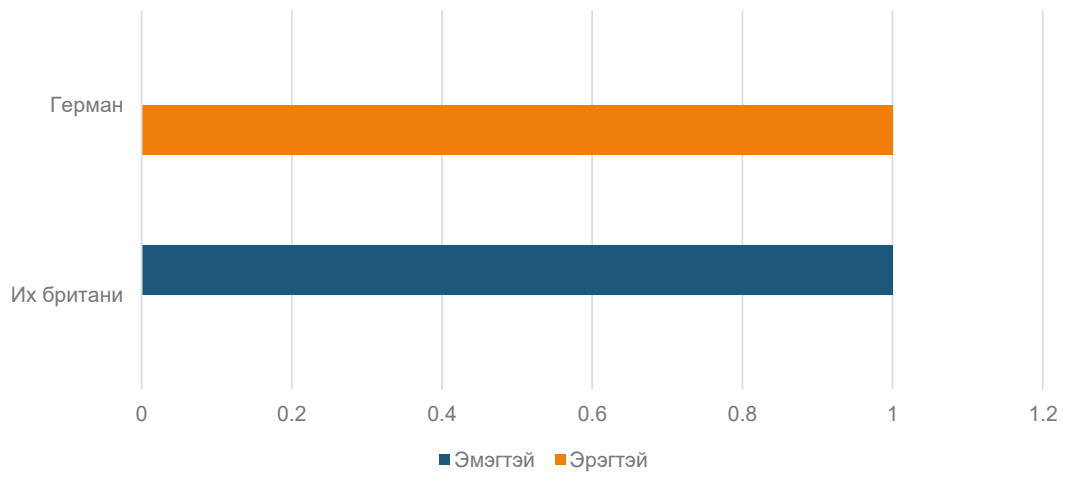
Хүснэгт 19. Монгол Улсын харьяатаас гарсан хүн, хүйсээр, улсаар

Д/д	Улсын нэр	Хүйс		Нийт
		эр	эм	
1	Австри	13	23	36
2	Америк	3	3	6
3	Болгар	1		1
4	Бразил	1		1
5	Герман	7	23	30
6	Казахстан	50	68	118
7	Нидерланд	3	3	6
8	Өмнөд Солонгос	12	36	48
9	Польш	1		1
10	Сингапур	1		1
11	Швейцарь		1	1
12	Япон	16	19	35
Нийт		108	176	284

3.3. МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭНИЙ ХАРЬЯАЛЛАА СЭРГЭЭН ТОГТООЛГОХ

2024 онд Монгол Улсын иргэний харьяаллаа сэргээн тогтоолгох хүсэлт гаргасан харьяалалгүй 14 хүний хүсэлт, баримт бичгийг хүлээн авч 2 иргэний харьяаллыг сэргээн тогтоосон нь өмнөх оноос 2-оор илүү байна.

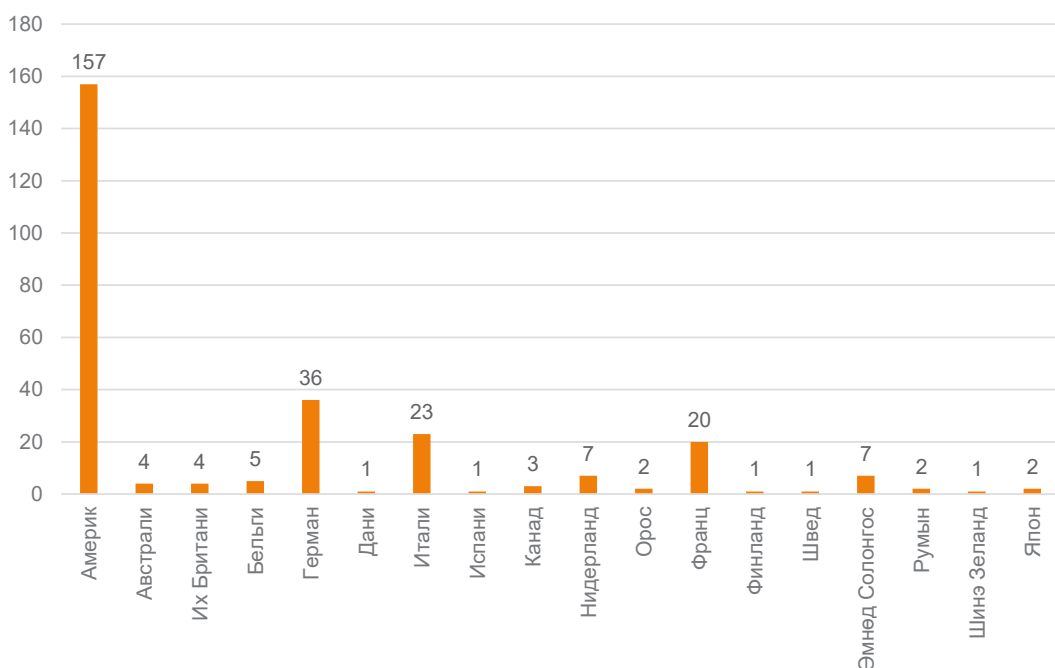
График 39. Монгол Улсын иргэний харьяаллаа сэргээн тогтоолгосон хүн, хүйсээр, улсаар

4 | ГАДААДЫН ИРГЭНД ҮРЧЛЭГДСЭН МОНГОЛ УЛСЫН ХАРЬААТ ХҮҮХЭД

Монгол Улс Хүүхэд хамгаалах болон улс хооронд үрчлэх асуудлаар хамтран ажиллах тухай Гаагийн конвенцид 1999 онд нэгдэн орсноос хойш өнөөдрийн байдлаар 277 хүүхдийг 18 улсын гадаадын иргэн, гэр бүлд үрчлүүлсэн байна. Үрчлэгдсэн хүүхэд Монгол Улсын хуулийн дагуу 16 нас хүртлээ Монгол Улсын харьяат байх, 16 насанд хүрмэгц харьяаллаа чөлөөтэй сонгох боломжоор хангахыг 3 талт гэрээнд тусгаж өгсөн. Үрчлэгч эцэг, эх үрчлэгдсэн хүүхдийн талаарх мэдээллийг өөрийн улсад суугаа Дипломат төлөөлөгчийн газарт жил бүр мэдээлж байх, хүүхдийн өсч бойжиж буй фото зураг, видео бичлэг зэргийг хүүхдийг 1 сартайгаас 3 нас хүртэл хагас жил тутам, 4-8 нас хүртэл жил тутам, 8-16 нас хүртэл хоёр жил тутам хийж манай байгууллагад ирүүлэх зэргээр үрчлэлтийн дараах хяналтын гэрээнд тодорхой тусгасан байдаг.

График 40. Гадаадын иргэнд үрчлэгдсэн Монгол Улсын харьяат хүүхэд, улсаар

Гадаад иргэн, гэр бүлд үрчлэгдсэн хүүхдийн тоо Америкийн Нэгдсэн Улс 157 (56.7%) Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс 36 (13.0%), Бүгд Найрамдах Итали Улс 23 (8.3%), Бүгд Найрамдах Франц Улс 20 (7.2%) тус тус хамгийн их хүүхэд үрчилж авсан байна. Мөн хамгийн их хүүхэд үрчлүүлсэн он нь 2003 онд 35 (12.6%), 2004 онд 30 (10.8%), 2008 онд 29 (10.4%) байсан бол 2024 оны байдлаар үрчлэгдсэн хүүхэд бүртгэгдээгүй байна.

График 41. Гадаадын иргэнд үрчлэгдсэн Монгол Улсын харьяат хүүхэд, насны ангиллаар

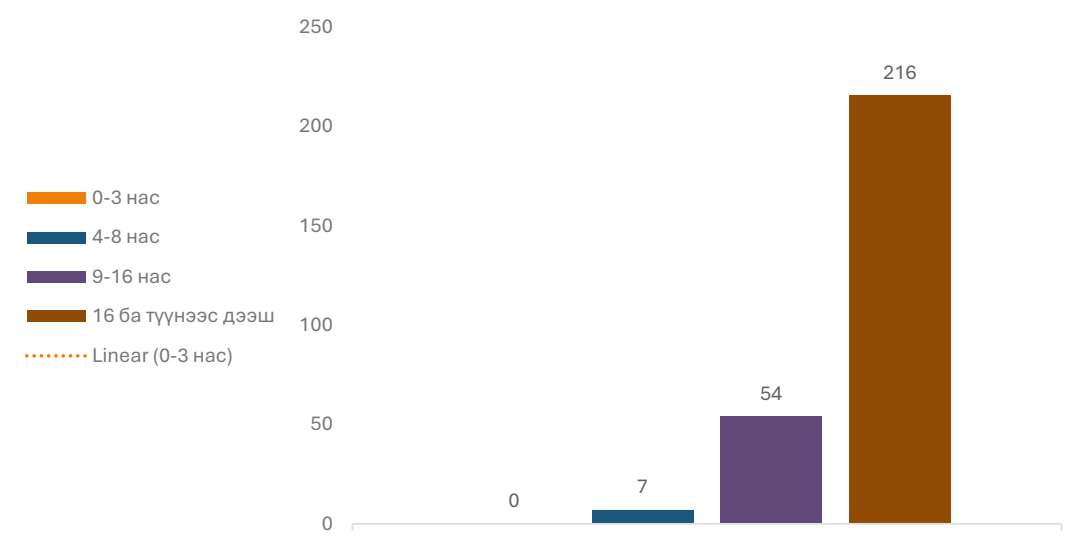
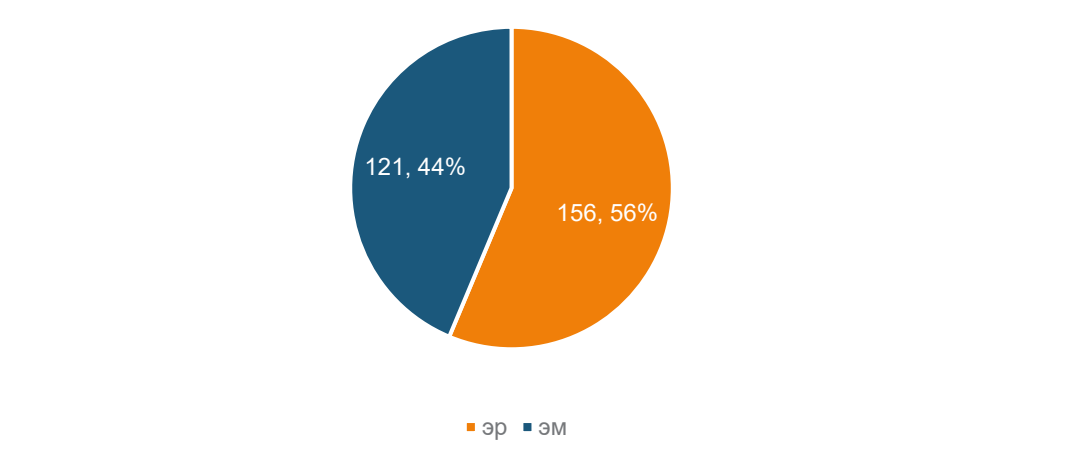

График 42. Гадаадын иргэнд үрчлэгдсэн Монгол Улсын харьяат хүүхэд, хүйсээр

Хүснэгт 20. Гадаадын иргэнд үрчлэгдсэн Монгол Улсын харьяат хүүхэд, улсаар

Д/д	Улсын нэр	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2022	2023	2024	Нийт
1	Америк	15	24	25	28	13	14	4	15	5	3		4	3		2	1				1				157
2	Австрали	1		1			1									1									4
3	Их Британи			1	1	2							1												4
4	Бельги			1	1	2					1						1								5
5	Герман	2	3	3	1	1	3		5		4	4	4	1	3		1				1				36
6	Дани			1																					1
7	Итали	1					1	1	2	1	1	4	2	2	3	1			1	2		1			23
8	Испани						1																		1
9	Канад	2	2	1																					3
10	Нидерланд	1				2			2				1					1							7
11	Орос															1		1							2
12	Франц				1	1	4	3	4	3	1	2					1								20
13	Финланд											1													1
14	Швед												1												1
15	Өмнөд Солонгос		1	2			2		1														1		7
16	Румын																						2		2
17	Шинэ Зеланд																1								1
18	Япон	1									1														2
Нийт		23	28	35	30	21	26	8	29	9	11	9	13	6	6	5	5	4	1	2	2	1	3	0	277

5 | МОНГОЛ УЛСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БУЙ ОЛОН УЛСЫН БОЛОН ГАДААД УЛСЫН ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГЫН САЛБАР, ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ГАЗАР

Монгол Улсад 2024 онд олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын 85 салбар, төлөөлөгчийн газар үйл ажиллагаа явуулж байна.

Тайлант хугацаанд олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн 4 газарт Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл олгож, 41 салбар, төлөөлөгчийн газрын зөвшөөрлийн хугацааг сунгасан болно.

Хүснэгт 21. Монгол Улсад олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газрын мэдээлэл

Үйлчилгээ	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Нийт үйл ажиллагаа явуулж буй ТББ	82	85	▲ 3.6%
Тайлант хугацаанд шинээр зөвшөөрөл олгосон	4	6	▲ 50%
Тайлант хугацаанд зөвшөөрлийн хугацааг сунгасан	41	15	▼ 63.4%
Тайлант хугацаанд татан буулгаж, зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон		3	▲ 100%

График 43. Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар, үйл ажиллагааны чиглэлээр

Хүснэгт 22. Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар, улс, үйл ажиллагааны чиглэлээр

Д/д	Улсын нэр	Үйл ажиллагааны чиглэл								Нийт
		Хүмүүнлэг	Улс төр	Боловсрол	Халамж	Эрүүл мэнд	Хөдөө аж ахуй	Байгаль орчин	Эдийн засаг	
1	Австрали	1	1						1	3
2	Америк	4	2	5	2	2		3	1	19
3	Ватикан	1								1
4	Герман	1	3		1				2	7
5	Итали	1			1		1			3
6	Их Британи	1		1			1			3
7	Канад	1				1	1		1	4
8	Нидерланд				1					1
9	Орос					3				3
10	Норвеги					1				1
11	Өмнөд Солонгос	3		5	1	4	3	3		19
12	Хятад, Тайвань			1	1					2
13	Финланд			1						1
14	Франц	1					1			2
15	Хятад			1					2	3
16	Чех			1				1		2
17	Швейцар	2						2	1	5
18	Япон			3						3
19	Олон Улсын Байгууллага	1		1			1			3
Нийт		17	6	19	7	11	8	9	8	85

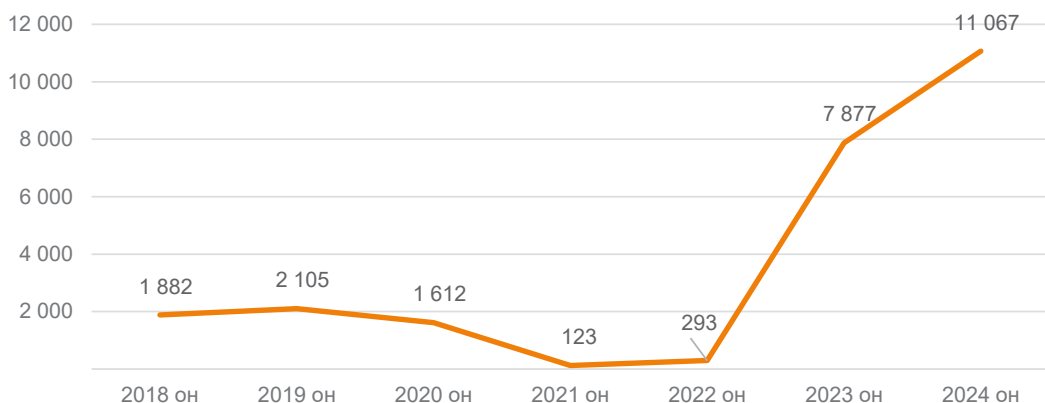
6 | ЗӨРЧИЛ ШАЛГАН ШИЙДВЭРЛЭЛТ

Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа гэдэг нь Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд зааснаар зөрчлийн хэрэг бүртгэлт, түүнд тавих прокурорын хяналт, зөрчил шүүхээр хянан шийдвэрлэх ажиллагааг хэлнэ. Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа, түүнд тавих прокурорын хяналт нь зэрэг явагдах бөгөөд зөрчлийн хэрэг бүртгэлт дуусахад, эсхүл зөрчлийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийг оролцогч эс зөвшөөрвөл шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй, прокурор тухайн шийдвэрийг хүчингүй болгох, өөрчлөх үндэслэлтэй гэж үзвэл шүүхэд дүгнэлт бичиж хүргүүлэх эрхтэй байна. Өөрөөр хэлбэл, ЗШШТХ-д заасан ажиллагааг хангах зорилгоор явуулж буй хэрэг бүртгэлт, уг ажиллагаа нь хуулийн хүрээнд явагдаж буй эсэхэд тавих прокурорын хяналт, оролцогчийн гомдол, прокурорын дүгнэлтээр эрх бүхий албан тушаалтны шийтгэл оногдуулсан шийдвэрийг шүүхээр хянан шийдвэрлэх цогц ажиллагааг зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа гэж ойлгож болохоор байна.

6.1. ТОРГОХ ШИЙТГЭЛ

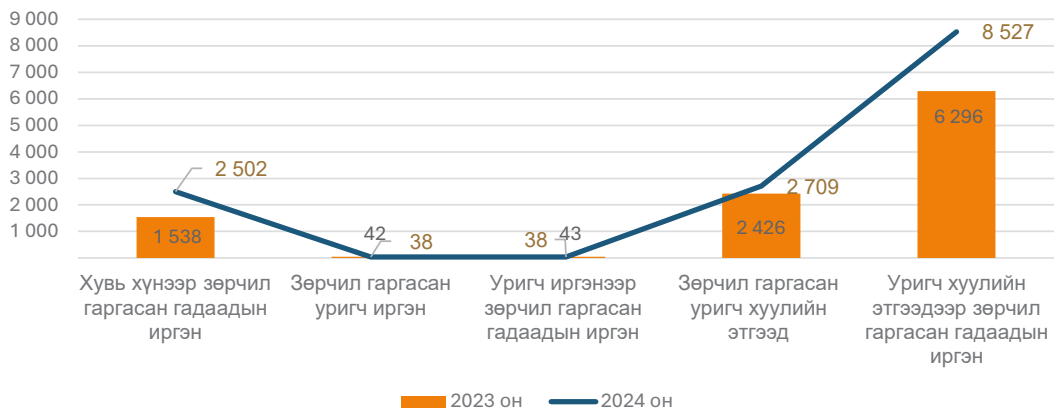
Зөрчлийн тухай хуулийн тусгай ангид заасан хэмжээгээр эрх бүхий албан тушаалтнаас зөрчил гаргасан этгээдэд мөнгөн төлбөр оногдуулахыг торгох шийтгэл гэнэ.

График 44. Хувь хүн, уригчаар торгох шийтгэл авсан нийт гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн

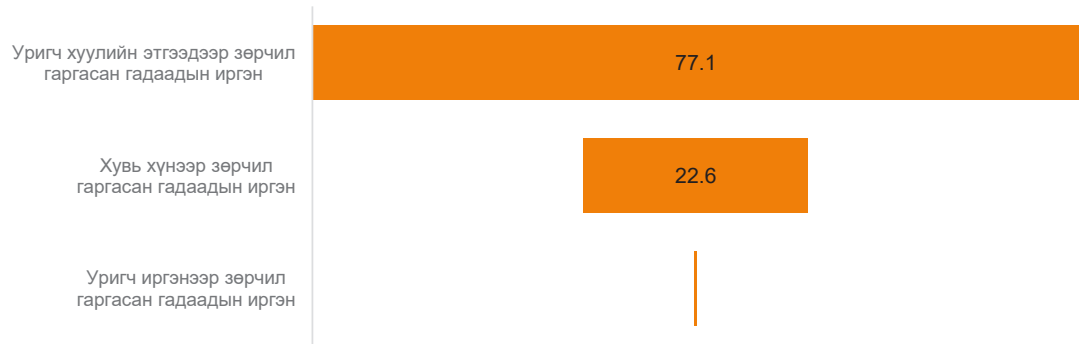
Зөрчил гаргасан хүн, хуулийн этгээдэд оногдуулсан шийтгэл, 2023 он, 2024 оныг харьцуулбал хувь хүнээр зөрчил гаргасан гадаадын иргэн нь 62%-иар, зөрчил гаргасан уригч хуулийн этгээд 1.7%, зөрчил гаргасан гадаадын иргэн нь 35.4 %-иар тус тус өссөн бол зөрчил гаргасан уригч иргэн 9.5%, гадаадын иргэн нь 11.6 %-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

График 45. Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн болон хуулийн этгээдийн тоо, хэлбэрээр

2024 онд нийт торгох шийтгэл оногдуулсан 11,067 гадаадын иргэдийн 22.6% нь хувь хүнээр, 0.3% нь уригч иргэнээр, 77.1% нь уригч байгууллагаар зөрчил гаргаж зөрчлийн арга хэмжээ авагдсан байна.

График 46. Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн, хэлбэрээр

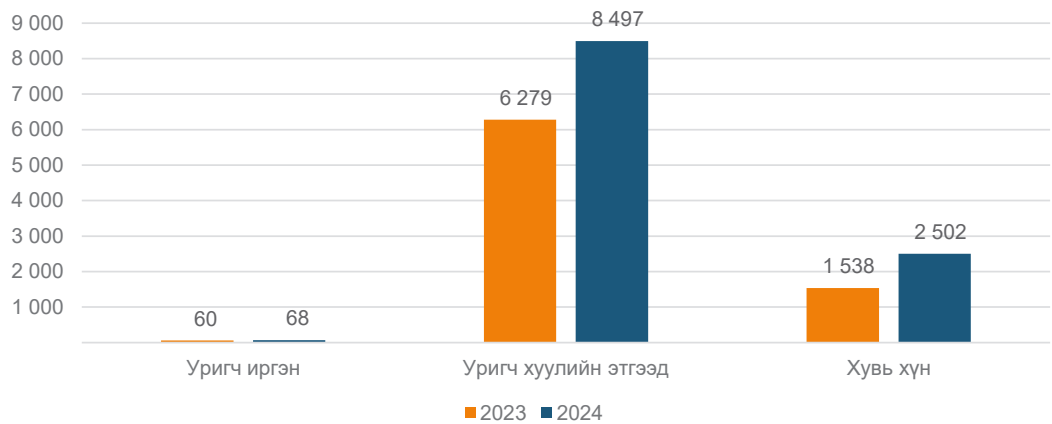

Хүснэгт 23. Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн, төрлөөр, зүйлчлэлээр

Д/д	Зөрчлийн төрөл	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
1	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсын бүртгэлийн талаар тогтоосон журам зөрчсөн /ЗТХ 16.2.1.1/	-	-	-
2	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт оршин суух үнэмлэхийг эзэмших, ашиглах, хадгалах журам зөрчсөн /ЗТХ 16.2.1.2/	209	200	▼4.3%
3	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт паспорт, паспортыг орлох баримт бичиг, эсхүл оршин суух үнэмлэхээ биедээ авч явах журам зөрчсөн /ЗТХ 16.2.1.3/	49	114	▲132.7%

4	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хөдөлмөр эрхлэх журам зөрчсөн /ЗТХ 16.2.1.4/	37	61	▲64.9%
5	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсын хөрш орнуудтай байгуулсан олон улсын гэрээ, хэлэлцээрт заасан хил орчмын нутаг дэвсгэрт зорчих бичиг баримтаар зөвшөөрснөөс бусад нутаг дэвсгэрт зорчсон/ЗТХ 16.2.1.5/	73	396	▲442.5%
6	Гадаадын иргэнийг хууль тогтоомжид заасан хугацаанд зохих байгууллагад бүртгүүлээгүй уригч иргэн /ЗТХ 16.2.2/	0	1	▲100%
7	Гадаадын иргэнийг хууль тогтоомжид заасан хугацаанд зохих байгууллагад бүртгүүлээгүй уригч хуулийн этгээд /ЗТХ 16.2.2/	17	30	▲76.5%
8	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсад хуульд заасан хугацаанд оршин суух зөвшөөрөл аваагүй /ЗТХ 16.2.3.1/	7	3	▼57.1%
9	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсад оршин суух хугацааг хэтрүүлсэн /ЗТХ 16.2.3.2/	111	88	▼20.7%
10	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн Монгол Улсад визийн хугацааг хэтрүүлсэн /ЗТХ 16.2.3.3/	1 052	1 640	▲55.9%
11	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсад хуульд заасан хугацаанд оршин суух зөвшөөрөл аваагүй уригч иргэн /ЗТХ 16.2.4.1/	22	21	▼4.5%
12	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсад хуульд заасан хугацаанд оршин суух зөвшөөрөл аваагүй уригч хуулийн этгээд /ЗТХ 16.2.4.1/	2 238	3 528	▲57.6%
13	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсад оршин суух зөвшөөрлийн хугацааг хэтрүүлсэн уригч иргэн /ЗТХ 16.2.4.2/	13	14	▲7.7%
14	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсад оршин суух зөвшөөрлийн хугацааг хэтрүүлсэн уригч хуулийн этгээд /ЗТХ 16.2.4.2/	3 279	4 307	▲31.4%
15	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсад визийн байх хугацааг хэтрүүлсэн уригч иргэн /ЗТХ 16.2.4.3/	8	2	▼75.0%
16	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсад визийн байх хугацааг хэтрүүлсэн уригч хуулийн этгээд /ЗТХ 16.2.4.3/	762	662	▼13.1%

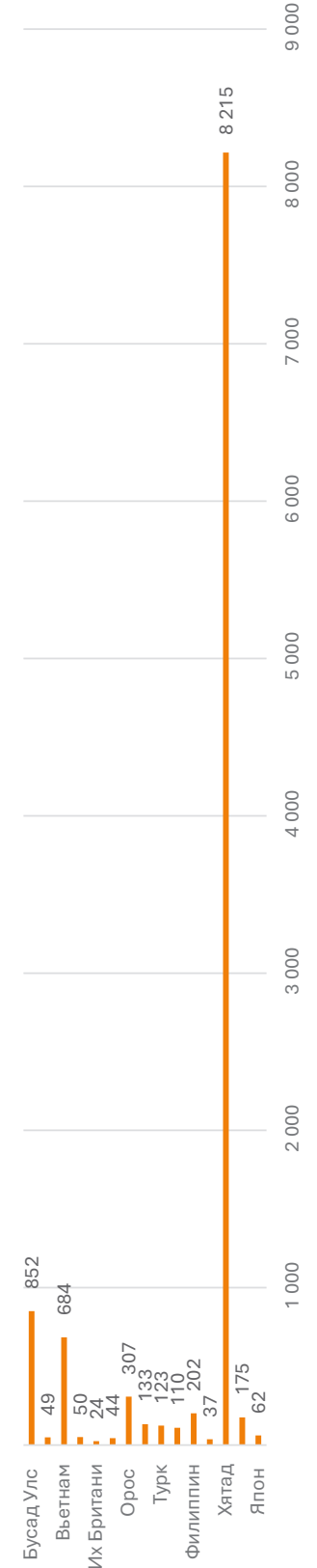
График 47. Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн, төрлөөр

Хүснэгт 24. Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн, улсаар, сараар

Улсын нэр	1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	10-р сар	11-р сар	12-р сар	Нийт
Америк	1	9	7	4	2	6	1	7	3	5	3	1	49
Вьетнам	135	36	44	80	47	18	68	41	57	55	42	61	684
Герман	2		1		4	1	4	12	8	11	4	3	50
Их Британи	2	2			1	2	3	5	4	2	2	1	24
Казахстан	7	3	3	4	3	3	2	5	4	5	3	2	44
Орос	44	12	12	16	11	18	32	26	21	68	23	24	307
Өмнөд Солонгос	18	8	7	12	18	9	20	8	6	11	7	9	133
Турк	37	3	2	3	32	10	4	5	5	6	7	9	123
Узбекстан	6		4	4	13	4	5	6	3	14	16	35	110
Филиппин	39	13	11	14	13	11	26	13	14	11	16	21	202
Хятад	802	150	146	356	728	743	869	920	833	1 101	894	673	8 215
Франц	2	2			1	4	7	8	3	6	2	2	37
Энэтхэг	13	3	2	6	1	20	19	70	3	31	2	5	175
Япон	5	2	4	5	1	4	15	4	3	7	9	3	62
Бусад Улс	50	49	52	21	88	55	34	83	118	124	86	92	852
Нийт	1 163	292	295	525	963	908	1 109	1 213	1 085	1 457	1 116	941	11 067

График 48. Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн, улсаар

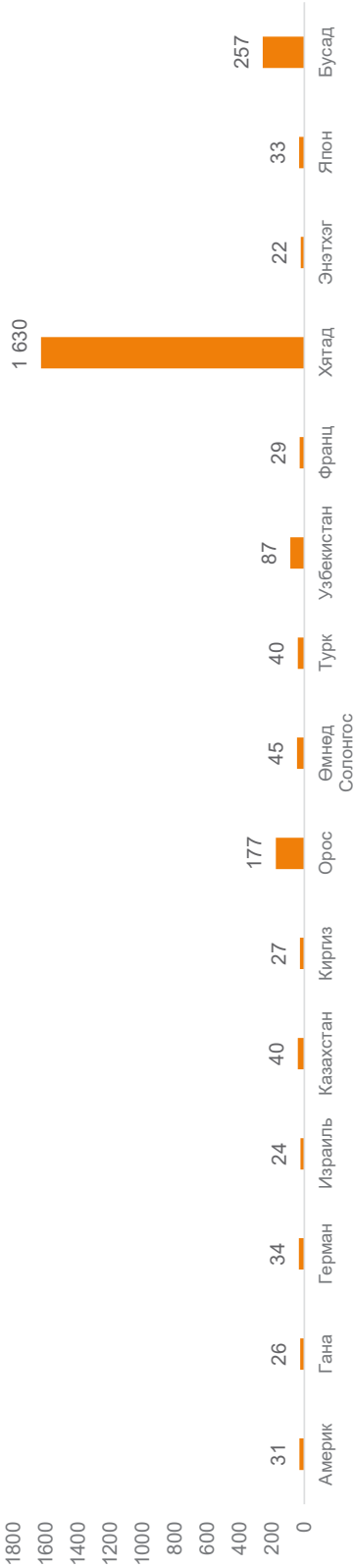

Хүснэгт 25. Торгох шийтгэл оногдуулсан гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн, зүйлчлэлээр, улсаар

Д/д	Улсын нэр	Зөрчлийн зүйлчлэл								Бүгд	Торгуулийн дүн
		16.2-1.2	16.2-1.3	16.2-1.4	16.2-1.5	16.2-3.1	16.2-3.2	16.2-3.3			
1	Австрали	3					1	10	14	1 610 000	
2	Австри	3						6	9	4 620 000	
3	Азербайжан				1				1	100 000	
4	Алжир							1	1	380 000	
5	Америк	7					3	21	31	7 890 000	
6	Аргентин							3	3	2 280 000	
7	Армян							1	1	2 000 000	
8	Балба							2	2	560 000	
9	Бангладеш		2					11	13	1 120 000	
10	Бельги							2	2	40 000	
11	Болгар							2	2	160 000	
12	Бразил				1			3	4	760 000	
13	Венесуэл							1	1	50 000	
14	Вьетнам	5					2	11	18	9 350 000	
15	Гана				2			24	26	26 000 000	
16	Герман	1				1	1	31	34	3 150 000	
17	Грек							1	1	510 000	
18	Гүрж							2	2	70 000	
19	Дани							4	4	310 000	
20	Египет				1				1	100 000	
21	Йемен		2				1		3	230 000	
22	Израил							24	24	1 310 000	
23	Ирак							1	1	60 000	
24	Иран				1				1	100 000	
25	Ирланд		1					4	5	800 000	
26	Испани							4	4	100 000	
27	Итали							10	10	1 170 000	

28	Их Британи	3							1	14	18	2 940 000
29	Казахстан	2				1			11	26	40	12 480 000
30	Канад	2								14	16	2 390 000
31	Катар									7	7	1 230 000
32	Киргиз					5				22	27	13 400 000
33	Куба									1	1	80 000
34	Кувейт									6	6	1 320 000
35	Лаос	2								1	3	260 000
36	Латви									1	1	620 000
37	Люксембург									1	1	20 000
38	Малави	1								-	1	100 000
39	Малайз	1								2	3	130 000
40	Мексик									3	3	1 700 000
41	Мьянмар									1	1	1 810 000
42	Нигери									3	3	2 880 000
43	Нидерланд									7	7	1 030 000
44	Норвеги	1								1	2	630 000
45	Орос	20				5			42	110	177	43 360 000
46	Өмнөд Африк	2									2	200 000
47	Өмнөд Солонгос	19	3			4	1		5	13	45	12 250 000
48	Пакистан		1								1	100 000
49	Перу	2									2	200 000
50	Польш	1								2	3	130 000
51	Португал									3	3	1 700 000
52	Румын									1	1	200 000
53	Саудын Араб									5	5	1 410 000
54	Сенегал									1	1	550 000
55	Серби									3	3	660 000
56	Сингапур									1	1	10 000
57	Сири									1	1	60 000

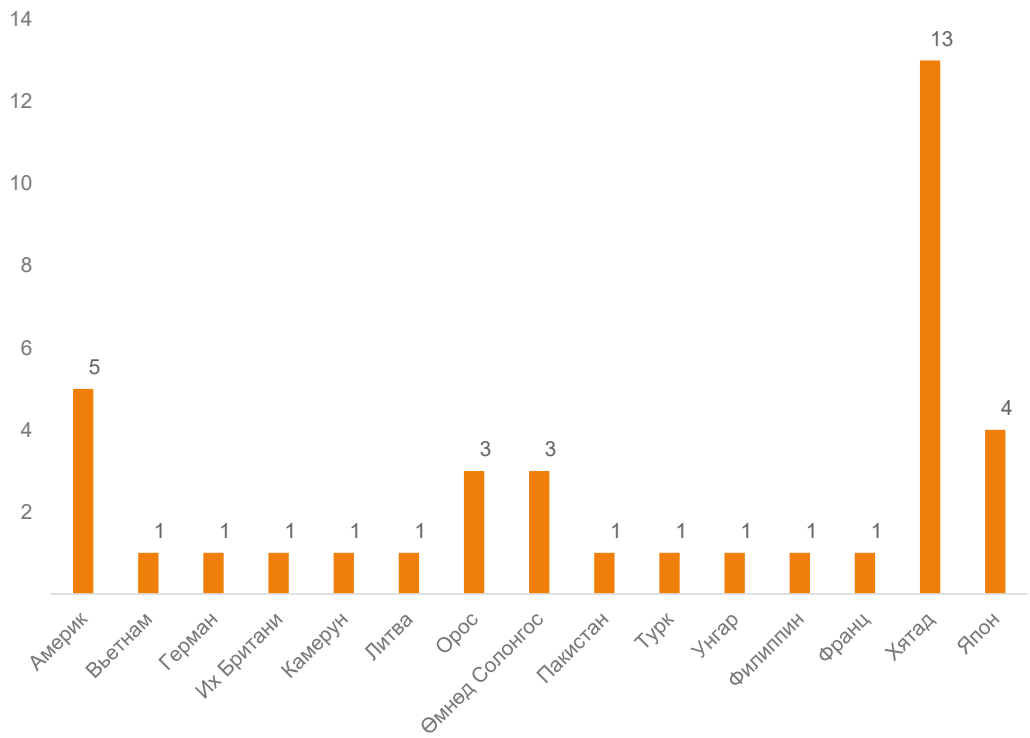
График 49. Зөрчил гаргасан иргэн, улсаар

Хүснэгт 26. Торгох шийтгэл оногдуулсан гадаадын иргэн (уригч иргэнээр), зүйлчлэлээр, улсаар

Д/д	Улсын нэр	Зүйлчлэл				Нийт	Уригчийн тоо	Торгуулийн хэмжээ
		16.2-2	16.2-4.1	16.2-4.2	16.2-4.3			
1	Америк		3	2		5	5	2 920 000
2	Вьетнам		1			1	1	180 000
3	Герман		1			1	1	460 000
4	Их Британи			1		1	1	40 000
5	Камерун		1			1	1	210 000
6	Литва		1			1	1	100 000
7	Орос			3		3	3	620 000
8	Өмнөд Солонгос		3			3	3	270 000
9	Пакистан		1			1	1	250 000
10	Турк		1			1	1	460 000
11	Унгар				1	1	1	10 000
12	Филиппин			1		1	1	980 000
13	Франц		1			1	1	230 000
14	Хятад	1	7	5		13	12	3 880 000
15	Япон		1	2	1	4	4	1 180 000
Нийт		1	21	14	2	38	37	11 790 000

График 50. Торгох шийтгэл оногдуулсан гадаадын иргэн (уригч иргэнээр), улсаар

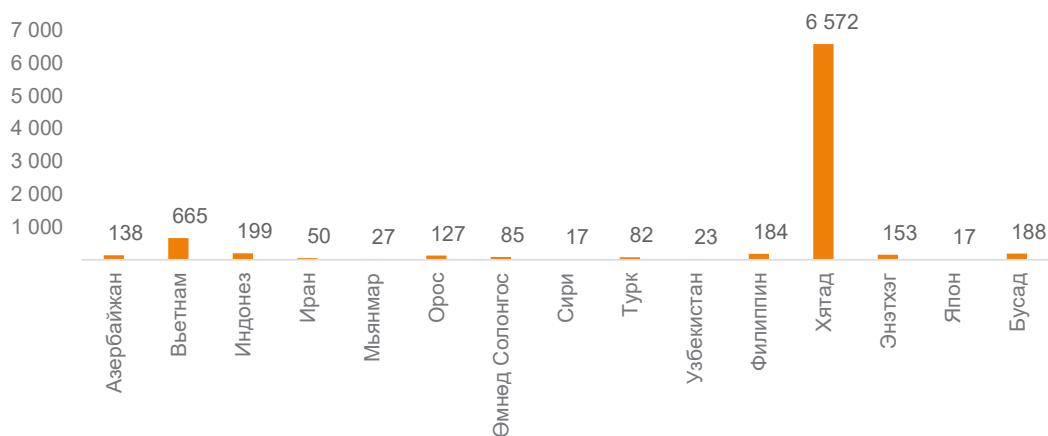

Хүснэгт 27. Торгох шийтгэл оногдуулсан гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн (уригч байгууллагаар), зүйлчлэлээр, улсаар

Д/д	Улсын нэр	Зөрчлийн зүйлчлэл				Нийт	ААНБ-ын тоо	Торгуулийн дүн
		16.2-2	16.2-4.1	16.2-4.2	16.2-4.3			
1	Австрали		4	3	1	8	6	630 000
2	Азербайжан		1		137	138	51	23 150 000
3	Албани			1		1	1	80 000
4	Америк		6	7		13	12	6 660 000
5	Армян				1	1	1	10 000
6	Балба		3	2	1	6	5	610 000
7	Бангладеш				2	2	1	270 000
8	Бельги			2		2	2	150 000
9	Вьетнам		156	508	1	665	288	129 580 000
10	Гана		3	2	1	6	4	2 730 000
11	Герман		8	3	4	15	12	2 160 000
12	Гернси				1	1	1	40 000
13	Грек		1		1	2	2	620 000
14	Доминикан				1	1	1	90 000
15	Египет			1	5	6	4	230 000
16	Йемен				1	1	1	30 000
17	Израил			1		1	1	30 000
18	Индонез		42	154	3	199	17	20 000 000
19	Ирак				6	6	3	610 000
20	Иран		1	2	47	50	34	14 940 000
21	Испани		1			1	1	110 000
22	Итали		1	1		2	2	330 000
23	Их Британи			3	2	5	5	630 000
24	Казахстан		4			4	3	1 460 000
25	Канад		1	4	1	6	6	660 000
26	Катар				6	6	2	220 000
27	Киргиз		3	1		4	4	560 000
28	Латви				1	1	1	40 000
29	Ливи		1			1	1	610 000
30	Малави		1			1	1	140 000
31	Мексик		1			1	1	180 000
32	Мьянмар		16	11		27	15	8 530 000
33	Нигери		1	1	2	4	4	5 210 000
34	Оман				1	1	1	260 000
35	Орос		8	90	29	127	79	35 020 000

36	Өмнөд Африк		1	1		2	2	90 000
37	Өмнөд Солонгос		19	48	18	85	61	14 090 000
38	Пакистан			1	7	8	6	1 240 000
39	Румын			1		1	1	10 000
40	Саудын Араб				2	2	2	590 000
41	Серби		3	2	2	7	6	3 710 000
42	Сири				17	17	6	3 610 000
43	Судан				1	1	1	170 000
44	Тажикстан			1	5	6	5	1 090 000
45	Тайвань				2	2	2	430 000
46	Тайланд		7	6		13	6	2 060 000
47	Турк		44	38		82	19	10 630 000
48	Туркменистан		1		1	2	2	650 000
49	Узбекистан		11	8	4	23	20	7 040 000
50	Украин			1		1	1	70 000
51	Унгар		1			1	1	870 000
52	Фижи			1	2	3	2	910 000
53	Филиппин		81	98	5	184	141	66 860 000
54	Франц		2	3	2	7	7	1 150 000
55	Хятад	30	2 972	3 245	325	6 572	1 768	1 334 930 000
56	Чех		1			1	1	40 000
57	Чили			1		1	1	40 000
58	Швейцарь		2	1		3	2	220 000
59	Шинэ Зеланд		2	2		4	4	800 000
60	Эмират			1		1	1	170 000
61	Энэтхэг		103	40	10	153	41	24 300 000
62	Япон		15	7	3	25	22	5 890 000
63	Беларусь			1		1	1	30 000
64	Йордан			1		1	1	100 000
65	Литва			1		1	1	90 000
66	Нидерланд			1		1	1	90 000
67	Тажикистан				1	1	1	490 000
Нийт		30	3 528	4 307	662	8 527	2 709	1 739 040 000

График 51. Торгох шийтгэл оногдуулсан гадаадын иргэн (уригч байгууллагаар), улсаар

6.2 ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТ

Хяналт шалгалт гэдэг нь Монгол Улсын “Төрийн хяналт шалгалтын тухай” хуулийн 31 дүгээр зүйлд тодорхойлсноор: Иргэн, хуулийн этгээдийн явуулж байгаа үйл ажиллагаа (үйлдэл, эс үйлдэхүй), түүнчлэн үйлдвэрлэж байгаа болон борлуулж байгаа бараа, бүтээгдэхүүн, үзүүлж байгаа ажил, үйлчилгээ нь хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг дүгнэхэд чиглэсэн хянан шалгах арга хэмжээний цогцолбор юм.

Хүснэгт 28. Хяналт шалгалт

Үйлчилгээ	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
Төлөвлөгөөт хяналт шалгалт	37	42	▲ 13.5
Төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт	482	386	▼ 19.9
- Удирдамжийн дагуу	349	174	▼ 50.1
- Өргөдөл, гомдлын дагуу	86	176	▲ 104.7
- Гомдол, мэдээллийн дагуу	47	36	▼ 23.4
Нийт хяналт шалгалт	519	428	▼ 17.5

2024 онд төлөвлөгөөт 42 удаагийн хяналт шалгалтаар 948 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 14,726 гадаадын иргэний паспорт, түүнийг орлох баримт бичгийг шалгаж, 627 зөрчлийг илрүүлэн, 428 зөрчилд торгох шийтгэл оногдуулж, 998 зөрчилтэй иргэнийг албадан гаргаж, 47 албан шаардлага хүргүүлж, 3 оршин суух зөвшөөрлийг цуцалсан байна.

Төлөвлөгөөт бус 386 удаагийн хяналт шалгалтаар 348 аж ахуйн нэгж, байгууллага, 2,086 гадаадын иргэний паспорт, түүнийг орлох баримт бичгийг шалгаж, 248 зөрчлийг илрүүлэн, Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу торгох шийтгэл оногдуулж, 382 иргэнийг албадан гаргажээ.

6.3. ХОРИГ АРГА ХЭМЖЭЭ

Хүснэгт 29. Хориг арга хэмжээ

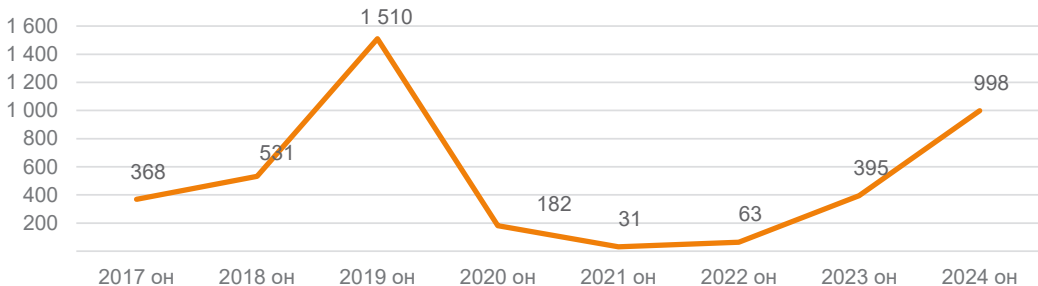
Д/д	Хориг арга хэмжээ	2023 он	2024 он	Өмнөх онтой харьцуулсан дүн (хувиар)
1	Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэн	395	998	▲ 152.7
2	Монгол Улсаас албадан гаргасан шийдвэрийг хүчингүй болгосон гадаадын иргэн	47	52	▲ 10.6
3	Монгол Улсаас гарахыг түдгэлзүүлсэн гадаадын иргэн	59	64	▲ 8.5
4	Монгол Улсаас гарахыг түдгэлзүүлсэн шийдвэрийг хүчингүй болгосон гадаадын иргэн	51	36	▼ 29.4
5	Нийт саатуулсан гадаадын иргэний тоо	16	39	▲ 143.8
6	Зөрчлийг арилгах талаар бичсэн албан шаардлага	25	47	▲ 88.0
7	Барьцааны гэрээ байгуулсан			
8	Монгол Улсаас гарах сануулга	20	34	▲ 70.0
9	Хил нэвтрүүлэлгүй буцаасан	6 805	2 084	▼ 69.4
10	Ял шийтгүүлсэн гадаадын иргэн	36	31	▼ 13.9
11	Хураагдсан баримт бичиг	59	83	▲ 40.7

2024 онд гадаадын иргэдэд холбогдуулан авсан зарим төрлийн хориг арга хэмжээний тоо өмнөх оноос огцом өссөн үзүүлэлттэй байна. Тухайлбал:

Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэний тоо 2023 онд 395 байсан бол 2024 онд 998 (152.7%) өссөн нь тус төрлийн арга хэмжээ эрс нэмэгдсэнийг харуулж байна. Гадаадын иргэнийг саатуулсан тоо 143.8%-иар өссөн нь гадаадын иргэдийн зөрчил, хяналтын идэвхжил нэмэгдсэнийг харуулж байна. Зөрчлийг арилгах тухай албан шаардлагын тоо 88.0 %-иар, гарах сануулгын тоо 70.0%-иар өссөн нь хууль зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагын механизм идэвхжиж буйг харуулна. Хураагдсан баримт бичгийн тоо мөн 40.7%-иар нэмэгджээ.

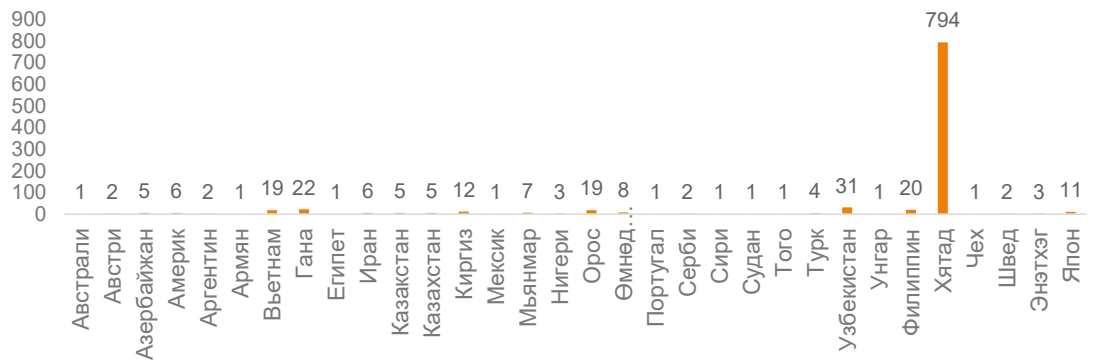
Хил нэвтрүүлэлгүй буцаасан гадаадын иргэдийн тоо 2023 онд 6,805 байсан бол 2024 онд 2,084 (69.4%) буурсан байна. Мөн гарахыг түдгэлзүүлсэн шийдвэрийг хүчингүй болгосон болон ял шийтгүүлсэн гадаадын иргэдийн тоо бага зэрэг буурсан үзүүлэлттэй гарсан байна.

График 52. Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэн, оноор

2017–2024 оны хооронд албадан гаргасан гадаадын иргэдийн тоо нийтлэг хэлбэлзэлтэй байсан бөгөөд тодорхой хугацаанд огцом өсөлт, мөн огцом бууралт ажиглагдаж байна. 2019 онд 2017 оноос 4.1 дахин их байна, 2020-2022 он хамгийн бага түвшинд хүрсэн нь Ковид-19 цар тахлын хязгаарлалттай холбоотой. 2023 оноос 2024 он хүртэл албадан гаргасан тоо 152.7%-иар өссөн нь гадаадын иргэдийн зөрчил, хяналт шалгалтын үр дүн, эрх зүйн хэрэгжилтийг илэрхийлж байна. Энэ нь Монгол Улсад хууль зөрчсөн гадаадын иргэдийн хяналт, хариуцлагын тогтолцоо сүүлийн жилүүдэд эрчимжиж байгааг харуулж байна.

График 53. Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэн, улсаар

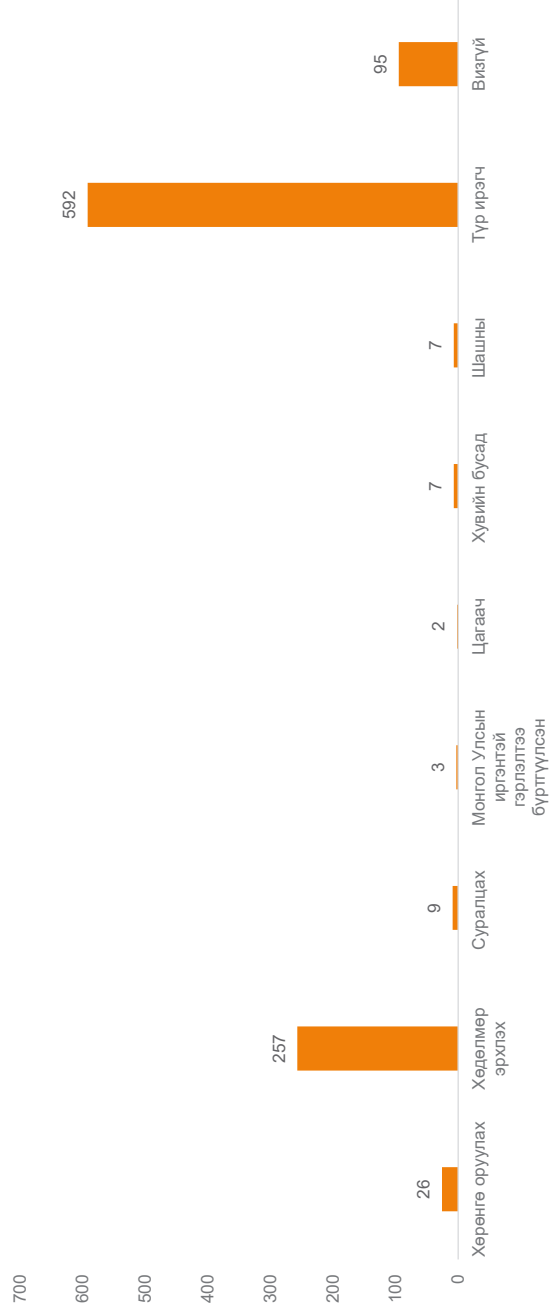

Хүснэгт 30. Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэний визийн төрөл, оршин суух зөвшөөрлийн төрөл, улсаар

Д/д	Улсын нэр	Хөрөнгө оруулах	Хөдөлмөр эрхлэх	Суралцах	Монгол Улсын иргэнтэй гэрлэлтээ бүртгүүлсэн	Цагаачлах	Хувийн бусад	Шашны	Түр ирэгч	Визгүй	Нийт
1	Австрали									1	1
2	Австри							2			2
3	Азербайжан								5		5
4	Америк		2		1		1			2	6
5	Аргентин									2	2
6	Армян								1		1
7	Вьетнам	1	16							2	19
8	Гана		2	1					19		22
9	Египет						1				1
10	Иран								6		6
11	Казахстан		1							9	10
12	Киргиз									12	12
13	Мексик								1		1
14	Мьянмар		6						1		7
15	Нигери			1					2		3
16	Орос	1		2	1					15	19
17	Өмнөд Солонгос	2						2		4	8
18	Серби		2								2
19	Сири								1		1
20	Судан						1				1
21	Турк							1		3	4
22	Togo								1		1

[illegible]

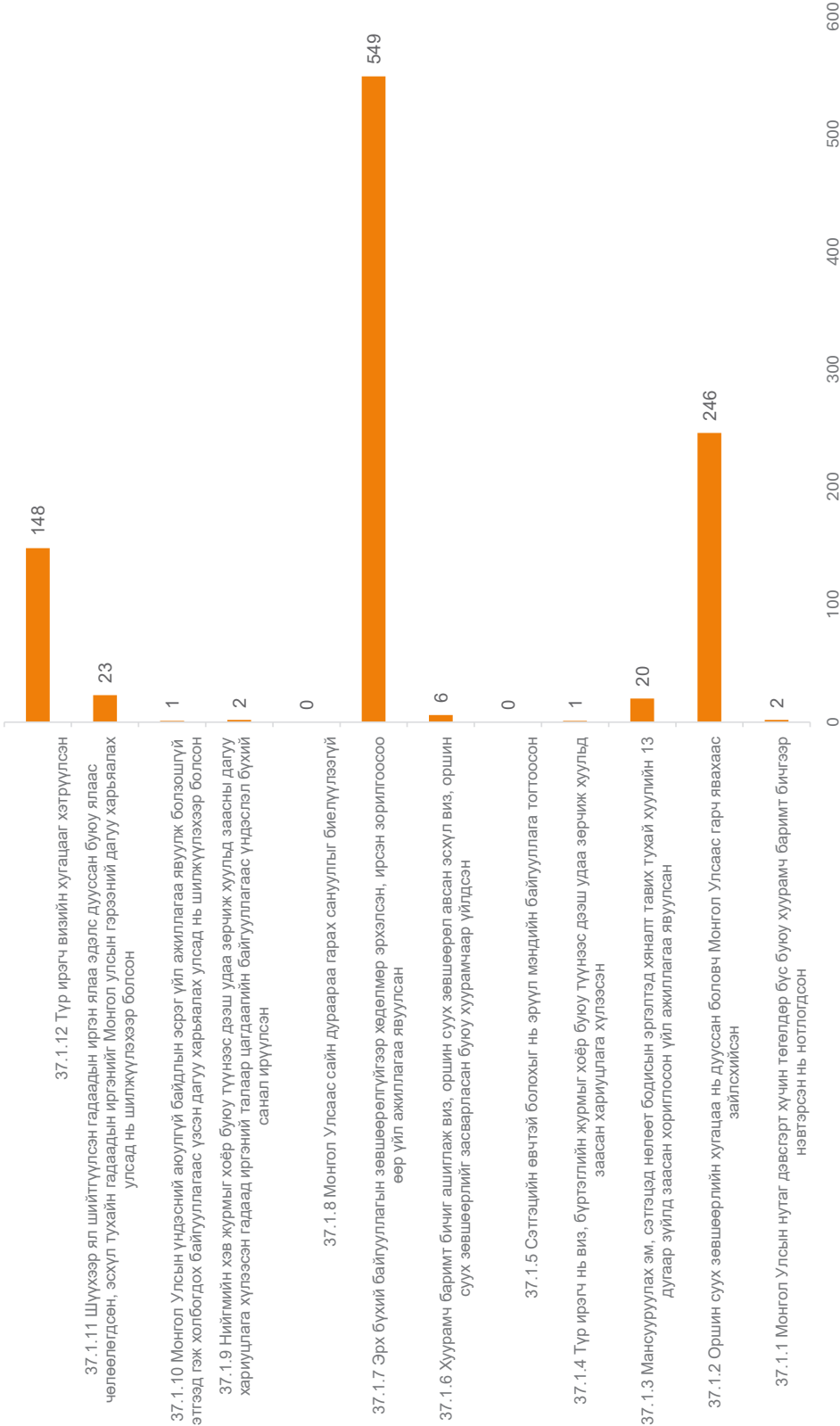
График 54. Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэн, оршин суух зөвшөөрлийн хэлбэрээр

Хүснэгт 31. Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэний гадаадын иргэн, зүйлчлэлээр, улсаар

Д/д	Улсын нэр	37.1.1	37.1.2	37.1.3	37.1.4	37.1.6	37.1.7	37.1.9	37.1.10	37.1.11	37.1.12	Нийт
1	Австрали			1								1
2	Австри										2	2
3	Азербайжан						1				4	5
4	Америк		4						1		1	6
5	Аргентин										2	2
6	Армян										1	1
7	Вьетнам		15							1	3	19
8	Гана		2				3				17	22
9	Египет						1					1
10	Иран						2				4	6
11	Казахстан		3	1			1	1		2	2	10
12	Киргиз						5				7	12
13	Мексик										1	1
14	Мьянмар		6								1	7
15	Нигери		1								2	3
16	Орос		6	3			5	1			4	19
17	Өмнөд Солонгос		2				4			1	1	8
18	Португал										1	1
19	Серби		2									2
20	Сири									1		1
21	Судан						1					1
22	Того										1	1
23	Турк			1							3	4
24	Узбекистан		4	4			15				8	31
25	Унгар		1									1
26	Филиппин		15			1	1				3	20
27	Хятад	2	181	8	1	3	509			18	72	794
28	Чех										1	1
29	Швед										2	2
30	Энэтхэг		1			2						3
31	Япон		3	2			1				5	11
Нийт		2	246	20	1	6	549	2	1	23	148	998

График 55. Монгол Улсаас албадан гаргасан гадаадын иргэн, зүйлчлэлээр

Хүснэгт 32. Монгол Улсаас албадан гаргасан шийдвэрийг хүчингүй болгосон гадаадын иргэн, улсаар

Д/д	Улсын нэр	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт (хувиар)
1	Америк	1	1	0.0
2	Казахстан	4	3	▼25.0
3	Канад	33	1	▼97.0
4	Куба	2	1	▼50.0
5	Орос	1	6	▲500.0
6	Өмнөд Солонгос	1	2	▲100.0
7	Хятад	3	30	▲900.0
8	Филиппин	1	3	▲200.0
9	Энэтхэг	1	1	0.0
10	Турк	47	1	▼97.9
11	Саудын Араб	1	1	0.0
12	Серби	4	2	▼50.0
Нийт		99	52	▲47.5

Хүснэгт 33. Монгол Улсаас гарахыг түдгэлзүүлсэн гадаадын иргэн, улсаар, зүйлчлэлээр

Д/д	Улсын нэр	34.2.1	34.2.2	34.2.3	Нийт
1	Орос	1		1	2
2	Өмнөд Солонгос			4	4
3	Хятад	28	3	17	48
4	Сингапур	1			1
5	Казахстан	5			5
6	Киргиз	1		1	2
7	Узбекистан	2			2
Нийт		38	3	23	64

Хүснэгт 34. Монгол Улсаас гарахыг түдгэлзүүлсэн шийдвэрийг хүчингүй болгосон гадаадын иргэн улсаар, зүйлчлэлээр

Д/д	Улсын нэр	34.2.1	34.2.2	34.2.3	Нийт
1	Герман			1	1
2	Казахстан	1			1
3	Нигери	1			1
4	Орос			1	1
5	Өмнөд Солонгос	2		4	6
6	Хятад	17	1	8	26
Нийт		21	1	14	36

Хүснэгт 35. Саатуулсан гадаадын иргэн улсаар, сараар

Сар	Австри	Вьетнам	Хятад	Орос	Нигери	Швед	Судан	Гана	Нийт
1-р сар		1	2	1					4
2-р сар			2						2
3-р сар		1	1		1			3	6
4-р сар					1				1
5-р сар	2								2
6-р сар		2	14						16
7-р сар		2	1						3
8-р сар									
9-р сар									
10-р сар						1	1		2
11-р сар			1						1
12-р сар			1	1					2
Нийт	2	6	22	2	2	1	1	3	39

Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 36 дугаар зүйлд заасан үндэслэлээр Хан-Уул дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүгчийн 39 удаагийн захирамжаар Бүгд Найрамдах Австри Улсын 2, Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улсын 6, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын 22, Оросын Холбооны Улсын 2, Бүгд Найрамдах Гана Улсын 3, Холбооны Бүгд Найрамдах Нигери Улсын 2, Шведийн Хаант Улсын 1, Бүгд Найрамдах Судан Улсын 1, нийт 39 гадаадын иргэнийг 2024 онд саатуулсан.

Хүснэгт 36. Саатуулаад сулласан гадаадын иргэн, улсаар, сараар

Сар	Австри	Вьетнам	Хятад	Орос	Нигери	Швед	Судан	Гана	Нийт
1-р сар		1	1	1					3
2-р сар			2						2
3-р сар		1	1					3	5
4-р сар			1		1				2
5-р сар									-
6-р сар	2				1				3
7-р сар									
8-р сар		3	15						18
9-р сар		1							1
10-р сар									
11-р сар			1			1	1		3
12-р сар			1	1					2
Нийт	2	6	22	2	2	1	1	3	39

Хан-Уул дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүгчийн 39 удаагийн захирамжаар Бүгд Найрамдах Австри Улсын 2, Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улсын 6, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын 22, Оросын Холбооны Улсын 2, Бүгд

Найрамдах Гана Улсын 3, Холбооны Бүгд Найрамдах Нигери Улсын 2, Шведийн Хаант Улсын 1, Бүгд Найрамдах Судан Улсын 1, нийт 39 иргэнийг сулласан. Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 36 дугаар зүйлд заасан үндэслэлээр Хан-Уул дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүгчийн 1 удаагийн захирамжаар Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын 2, Бүгд Найрамдах Социалист Вьетнам Улсын 3, Холбооны Бүгд Найрамдах Нигери Улсын 1 иргэний саатуулсан хугацааг сунгасан байна.

2024 онд 45 албан шаардлага өгсөн, барьцааны гэрээ шинээр байгуулаагүй, барьцаа буцаан олгохоос татгалзаагүй.

Хүснэгт 37. Гарах сануулга авсан гадаадын иргэн, улсаар, сараар

Сар	Америк	Хятад	Солонгос	Вьетнам	Филиппин	Орос	Иран	Сьерра-Леон	Япон	Нийт
1-р сар		1		1						2
2-р сар						1				1
3-р сар		3								3
4-р сар		3								3
5-р сар										0
6-р сар			1		1	2				4
7-р сар		1								1
8-р сар										0
9-р сар										0
10-р сар		1				1	1		1	4
11-р сар		3				1		7		11
12-р сар	1	3	1							5
Нийт	1	15	2	1	1	5	1	7	1	34

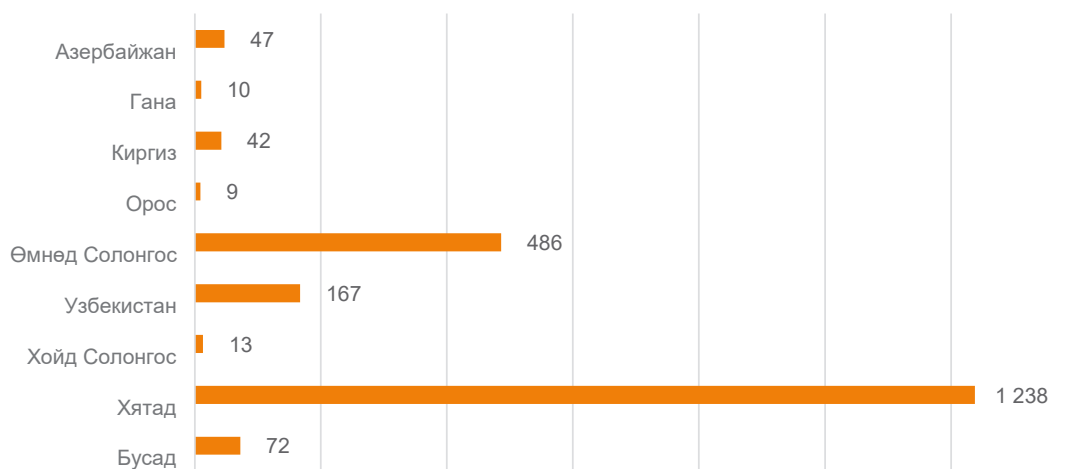
Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1-д зааснаар 2024 онд нийт 34 гадаадын иргэнд гарах сануулга өгчээ.

Хүснэгт 38. Хилээр нэвтрүүлэлгүй буцаасан гадаадын иргэн, улсаар, сараар

Д/д	Улсын нэр	АЗБХГ	ДГГ	ББГ	БӨХ	ЗБГ	ХБГ	ӨБГ	БҮГД
1	Азербайжан						47		47
2	Америк	1							1
3	Армении						7		7
4	Балба	8							8
5	Бангладеш	1							1
6	Бразил	1							1
7	Буркино	1							1
8	Вьетнам	4							4
9	Гана	10							10
10	Гүрж						3		3
11	Иран	2							2
12	Казахстан				4				4

13	Киргиз	2			5	35		42
14	Куба					4		4
15	Молдав					3		3
16	Мьянмар	3						3
17	Нигери	4						4
18	Орос	1	1	2		5		9
19	Өмнөд Солонгос	486						486
20	Сент-Китс ба Невис	1						1
21	Тажикистан					8		8
22	Того	1						1
23	Турк	2						2
24	Узбекистан	4		5		153	5	167
25	Филиппин	5						5
26	Умард Солонгос		13					13
27	Хонконг				6			6
28	Хятад	23	782	40	188	2	203	1238
29	Эмират	1						1
30	Япон	2						2
Нийт		563	795	41	11	199	267	2 084

График 56. Хилээр нэвтрүүлэлгүй буцаасан гадаадын иргэн, улсаар

Монгол Улсаас албадан гаргасан хугацаа дуусаагүй, виз, визийн зөвшөөрөлгүй, ирсэн зорилгоо тодорхойлж чадаагүй Монгол Улсад орохыг үл зөвшөөрсөн хугацаа нь дуусаагүй, тус улсад байх, буцаж явах хөрөнгийн эх үүсвэрийн баталгаагүй визийн хүчинтэй хугацаа дууссан, зорчих зорилгодоо нийцээгүй ангиллын визтэй ирсэн, үндэслэлээр нийт 17 улсын 6805 иргэнийг хилээр оруулалгүй буцаажээ.

Хүснэгт 39. Хилийн боомт, орон нутаг дахь газар хилээр нэвтрүүлэлгүй буцаасан гадаадын иргэн бүсээр, сараар

Сар	АЗБХГ	Дорноговь	Өмнөд бүс	Баруун бүс	Хойд бүс	Зүүн бүс	Баян-Өлгий	Нийт
1-р сар	1	32	24	4	34	7		102
2-р сар	2	3	6	1	43	1	1	57
3-р сар	10	8	15		20	11	1	65
4-р сар	40	32	29		17	3		121
5-р сар	44	141	22		23	17	1	248
6-р сар	132	86	19	9	42	14	3	305
7-р сар	91	35	22	1	9	35	1	194
8-р сар	66	30	5	17	33	46		197
9-р сар	60	115	10	3	17	27		232
10-р сар	64	85	14	2	6	16	2	189
11-р сар	26	123	27	2	15	17	2	212
12-р сар	27	105	15	2	8	5	-	162
Нийт	563	795	208	41	267	199	11	2 084

Хүснэгт 40. Ял шийтгүүлсэн гадаадын иргэн, улсаар

Д/д	Улсын нэр	Хаалттай хорих ангид	Нээлттэй хорих ангид	Цагдан хоригдсон	Нийт
1	Австрали		1		1
2	Вьетнам	2			2
3	Испани		1		1
4	Казахстан	1	1		2
5	Нигери		1		1
6	Орос		1	1	2
7	Сингапур		1		1
8	Харьяалалгүй		1		1
9	Хятад	15	4	1	20
НИЙТ		18	11	2	31

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн 02/3072 дугаарын албан бичгээр ирүүлсэн судалгаагаар хорих анги, баривчлах ял эдлүүлэх байранд 2024 оны 11 дүгээр сарын 15-ны байдлаар нийт 9 улсын 28, 1 харьяалалгүй хүн ял эдэлж байгаагаас хаалттай хорих ангид 3 улсын 18, нээлттэй хорих ангид 7 улсын 10, харьяалалгүй 1 байна. Харин 2 улсын 2 иргэн цагдан хоригдсон байна.

7 | ГАДААДЫН ИРГЭН, ХАРЬАЛАЛГҮЙ ХҮНИЙ МОНГОЛ УЛСЫН ХИЛ НЭВТРЭЛТ

Монгол Улсын хилээр 2024 онд орсон 853,835, гарсан 849,767 гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн байна.

Хүснэгт 41. Монгол Улсын хилээр нэвтэрсэн гадаадын иргэн, улсаар, хүйсээр

Д/д	Улсын нэр	Гарсан зорчигчид		Нийт гарсан зорчигчид	Орсон зорчигчид		Нийт орсон зорчигчид
		Эмэгтэй	Эрэгтэй		Эмэгтэй	Эрэгтэй	
1	Австрали	1 556	3 361	4 917	1 551	3 353	4 904
2	Америк	7 987	9 680	17 667	7 843	9 709	17 552
3	Беларус	208	6 359	6 567	182	6 699	6 881
4	Вьетнам	1 170	1 748	2 918	1 186	1 972	3 158
5	Герман	5 608	6 823	12 431	5 608	6 873	12 481
6	Итали	1 494	2 057	3 551	1 485	2 059	3 544
7	Их Британи	1 612	2 926	4 538	1 604	2 908	4 512
8	Казахстан	9 236	15 428	24 664	9 176	15 465	24 641
9	Канад	997	1 675	2 672	988	1 656	2 644
10	Киргиз	409	1 562	1 971	409	1 563	1 972
11	Малайз	1 103	1 133	2 236	1 109	1 122	2 231
12	Орос	115 576	103 581	219 157	117 572	106 215	223 787
13	Сингапур	1 636	1 590	3 226	1 625	1 589	3 214
14	Өмнөд Солонгос	103 163	91 251	194 414	102 361	90 737	193 098
15	Тайланд	1 073	811	1 884	1 084	825	1 909
16	Турк	3 003	5 649	8 652	2 985	5 676	8 661
17	Узбекистан	490	4 540	5 030	567	4 511	5 078
18	Филиппин	1 218	896	2 114	1 359	994	2 353
19	Франц	3 385	3 512	6 897	3 384	3 532	6 916
20	Хятад	45 228	207 021	252 249	45 068	207 344	252 412
21	Хятад, Тайвань	7 595	4 844	12 439	7 576	4 849	12 425
22	Хятад, Хонконг	1 088	1 198	2 286	1 085	1 222	2 307
23	Швейцар	833	959	1 792	825	962	1 787
24	Энэтхэг	517	3 715	4 232	519	3 758	4 277
25	Япон	11 929	14 905	26 834	11 784	14 808	26 592
26	Бусад улс	8 237	16 192	24 429	8 253	16 246	24 499
Нийт		336 351	513 416	849 767	337 188	516 647	853 835

График 57. Монгол Улсын хилээр гарсан гадаадын иргэн, улсаар

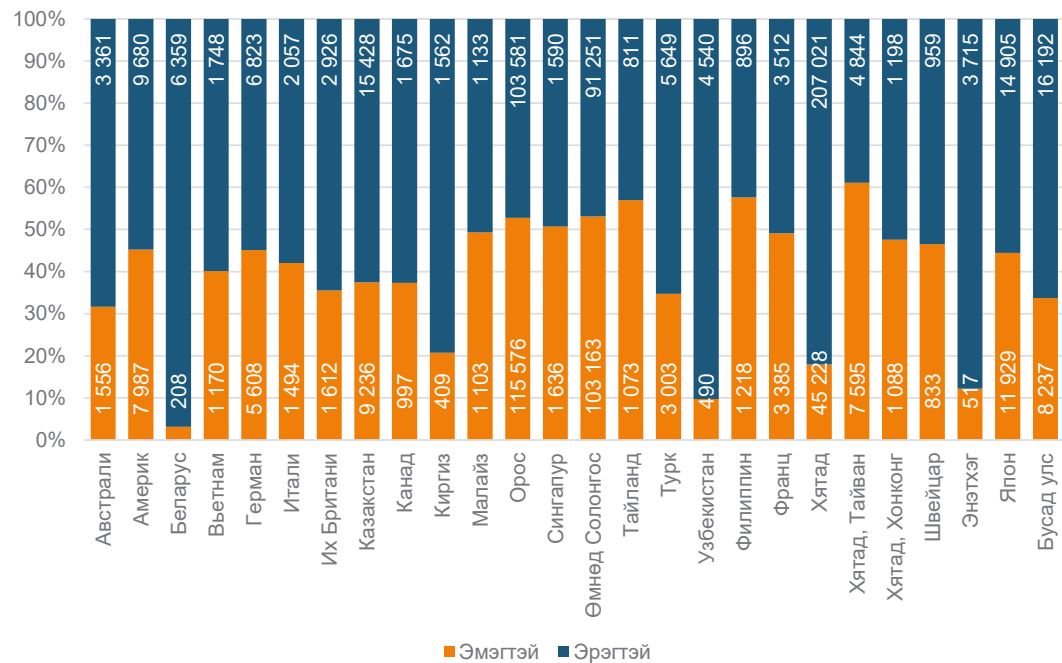
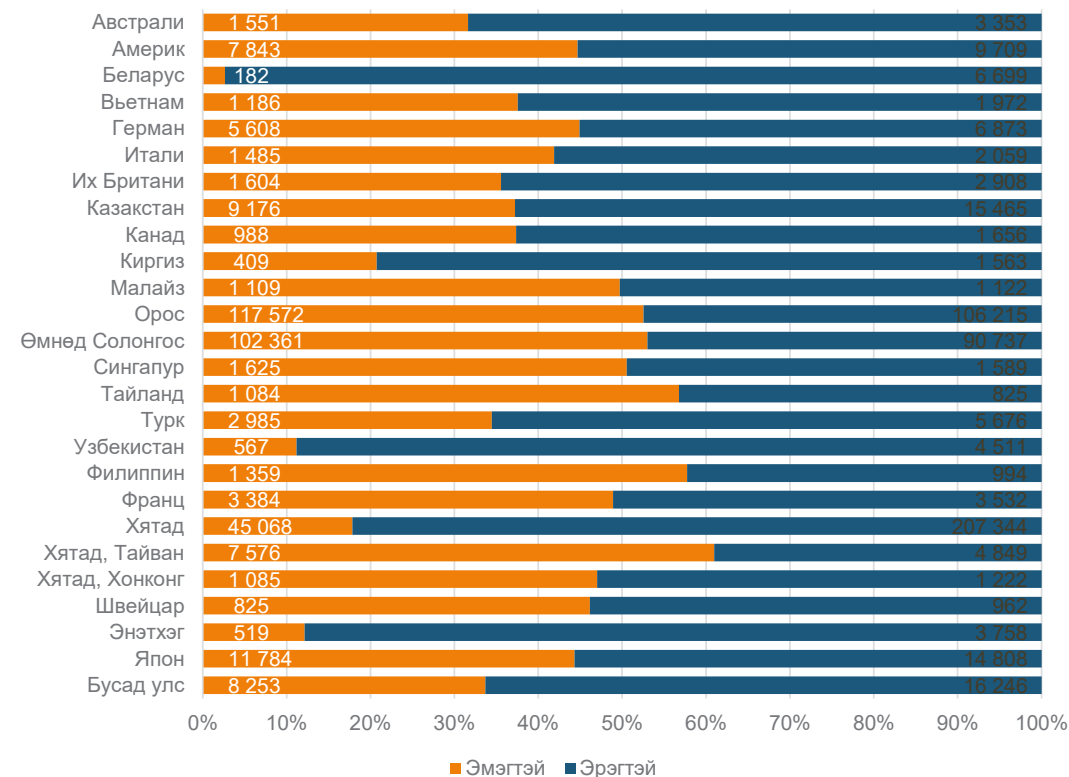

График 58. Монгол Улсын хилээр орсон гадаадын иргэн, улсаар

8 | УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН ОРЛОГО

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлд заасны дагуу “төсөвт төвлөрүүлсэн цахим виз, оршин суух үнэмлэх хэвлэх үйлчилгээний хөлсний орлогыг байгууллагын нийтийн мэдээллийн дэд бүтэц, түүнийг ашиглах, хөгжүүлэх, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах, албан хаагчийн нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд зориулан дараагийн жилийн төсөвт тусгаж санхүүжүүлнэ” гэсэн заалтын дагуу 2024 оны төсвийг төвлөрүүлсэн байна.

Хүснэгт 42. Улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлого, үзүүлэлтээр, сая төгрөг

Үзүүлэлт	2022 он	2023 он	2024 он	Өсөлт, бууралт(хувиар)
Торгууль	45.7	1 441.9	1 715.7	▲ 18.99
Тэмдэгтийн хураамж	5 421.0	13 804.0	21 474.8	▲ 55.57
Бусад	176.5	1 135.2	2 662.8	▲ 134.57
Нийт	5 643.2	16 381.1	25 853.3	▲ 57.82

ДҮГНЭЛТ

2024 оны байдлаар Монгол Улсын виз 12,898 болж өмнөх оноос 35.9%-иар, визийн зөвшөөрөл 48,844 болж 9.0%-иар 2022 оноос 180.9%-иар өссөн байгаа нь гадаадын иргэд Монгол Улсад ирэх сонирхол эрс нэмэгдсэнийг харуулж байна. Мөн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар идэвхитэй оршин суугч 31,901 байгаагаас 633 (1.9%) албан хэргээр, 31,268 (98.1%) хувийн хэргээр оршин сууж байна.

Аялал жуулчлалыг дэмжих, Монгол Улсад зочлох жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх, виз авахад шуурхай, чирэгдэлгүй үйлчлэх зорилгоор 2021 оноос цахимаар 4 ангиллын виз олгож байсныг бүх ангилал болгож нэмэгдүүлсэн, Монгол Улсын виз олгох журамд цахим визийн мэдүүлгийг 48 цагийн дотор хянан шийдвэрлэхээр заасан хэдий ч визийн хүсэлтийг 5 минутаас 24 цагийн дотор шуурхай шийдвэрлэж цахим виз олголтын тоо хэмжээ 2024 онд эрс нэмэгдэж 92,931 болж өмнөх оноос 197.46%-иар буюу 3.2 дахин их виз олгосон.

Иргэний харьяаллаар гадаадын 3 иргэн Монгол Улсын харьяат болж, 284 иргэн Монгол Улсын харьяатаас гарч, 2 харьяалалгүй хүн Монгол Улсын иргэний харьяаллаа сэргээн тогтоолгосон байгаа нь Монгол Улсын иргэд гадаадын иргэн болох хүсэлт их байгааг харуулж байна. Мөн энэ онд гадаад иргэн, гэр бүлд үрчлэгдсэн хүүхэд байхгүй бөгөөд одоогийн байдлаар 18 улсын гадаад иргэн, гэр бүлд нийт 277 хүүхэд үрчлэгдсэнээс хамгийн өндөр нь Америкийн Нэгдсэн Улсад 157 хүүхэд үрчлэгдсэн байна.

Зөрчил шалган шийдвэрлэлтийн явцад төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус 428 хяналт шалгалтаар 11,068 гадаадын иргэнд торгох шийтгэл оногдуулж улсын төсөвт 1.7 тэрбум төгрөгийн орлого төвлөрүүлсэн байна. Үүнээс 8,215 (74.2%) нь Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын иргэд байна.

Монгол Улсын хилээр нэвтэрсэн 1.7 сая гадаад, дотоодын иргэн байгаагаас 849.7 (49.8%) мянган иргэн гарч, 853.8 (51.2%) мянган иргэн орж ирсэн байна. Үүнээс зорилго тодорхойгүй, хөрөнгийн эх үүсвэрийн баталгаагүй, визийн хүчинтэй хугацаа дууссан үндэслэлээр 30 улсын 2,084 иргэнийг хил нэвтрүүлэлгүй буцааж, визийн зөрчилтэй 31 улсын 998 иргэнийг албадан гаргасан байна.

---ooOoo---

Blank lined area for text entry.

